

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE MUNKAADÓK LAPJA

Ardeai és Banat kis- és középipar-
sainak hetilapja. — Az Ipartestületek
Szövetsége, az aradi Iparos Ötthon, az
Ipari Szindikátusok, a Romániai Épi-
tőmesterek Szövetsége hivatalos lap-
ja. Egyesülve a titkosaival „Az Ipa-
ros”-sal és a „Fodrász Ujság”-gal.

„Tiszteld a tisztos
ipart!”

Când se va întruni congresul general al cooperativei?

În ultimul timp s-a vorbit din ce în ce
mai mult despre convocarea unui congres
general al cooperativei. Cu toate că instituțiile
centrale nu confirmă acest lucru — și se men-
țin în rezervă asupra convocării — sferile de
conducere ale federațiilor și băncilor populare
dau ca sigură ținerea acestui congres.

Se pare că instituțiile centrale nu anunță
ținerea congresului pentru a nu da impresie Băncii
Naționale că este vorba de o presiune exer-
citate cu scopul de a obține aprobarea revendi-
cărilor, — prin majorarea sumei de 50 de mi-
lione repartizată pentru acoperirea pierderilor
din conversiune.

Până acum Banca Națională n-a anunțat
nimic în privința luării în discuție a dezidera-
telor mișcării cooperative.

D. senator Darwin Voiculescu, președinte de
federală și membru în comitetele celor mai im-
portante centrale cooperative în legătură cu
problema în discuție ne-a declarat următoarele:

— De 35 de ani muncesc în mișcarea coope-
ratistă și niciodată nu am trăit într-o situație
mai critică ca cea de astăzi. Cauza acestei si-
tuații rezidă în felul cum conducerea Băncii
Naționale înțelege să se ocupe de asanarea băn-
cilor populare și federațiilor — care au fost a-
duse din cauza legii de conversiune într-o si-
tuație atât de rea — încât nu mai au posibi-
litatea de a exista.

Prin felul de comportare al Băncii Naționale
de până acum ea apare ca o Bastilie. O
Bastilie care nu vrea să înțeleagă nimic.

Dacă va persista în această atitudine și da-
că desigur conducătorii Centralei nu vor con-
voca congresul mișcării — toți conducătorii de
bănci populare vor face acest lucru.

Dezbărați de orice nuanțe politice sau di-
rective oficiale, vom veni aici la Bururești —
și în aceeași zi în care va avea loc adunarea ge-
nerală a institutului de emisiune vom ține con-
gresul nostru.

Noi nu cerem mila Băncii Naționale, ci în
virtutea celor 20.000 de acțiuni ale acesteia pe
care le avem — suntem în drept să cerem asa-
narea instituțiilor noastre.

După cum se vede din declarația d-lui Voi-
culescu, unul din fruntașii mișcării cooperative
oficiale — chiar dacă Casa Centrală a Coope-
rației nu va dispune convocarea congresului, a-
cest lucru se va face de către conducătorii fe-
deralelor și băncilor populare.

Cum la 15 Februarie va avea loc adunarea
generală a Băncii Naționale — este sigur că
în acea zi se va ține și congresul cooperativei
convocat de fruntașii celor 6000 de cooperative
existente.

Mai mult, din informațiile pe care le avem
reese că acțiunea pe care o vor exercita coope-
ratorii în acea zi se va exercita pe două fron-
turi. Pe de o parte în sânul congresului, coope-
ratorii vor arăta opinii publice situația în care
au fost puse băncile populare de legea de
conversiune — iar pe de altă parte fruntașii
mișcării într-un număr impozant vor cere —
în virtutea celor 20.000 de acțiuni — dreptul

Az országos törvényelőkészítő bizottság mint legfelsőbb fórum, visszautasította Roman Valer dr. ipartörvénytervezetét

Az országos törvényelőkészítő bizottság éles hangon
kifogásolja, hogy Roman Valer dr. szükségtelen tör-
vénytervezete a mai nagy gazdasági krízisben újabb
súlyos terheket akar a produktív gazdasági rétegekre
erőszakolni.

Felesleges bonyodalmakat idézne elő az új törvény, tehát nincs szükség rá...

Roman Valer dr. munkügyi alminiszter el-
érte a nagy diktátorjelöltek átka. Megszólt a
„törvény” és elhallgattatta. Pontosan úgy
járt, mint az Amerikai Egyesült Államokban nagy
mintaképe, Roosevelt: az ország törvényeinek leg-
főbb öre belefojtotta a szót. Roman Valer dr.
ipartörvénytervezetét teljes egészében visszau-
tasította az országos törvényelőkészítő bizottság.

Az esetről a következő szenzációs adatokat
írja az Argus:

Huszonegy ipari szervezet, élükön a kereske-
delemi és iparkamarák országos szövetségével til-
takoztak az új ipartörvénytervezet ellen. Most a
törvényelőkészítő bizottság is a törvénytervezet
ellen nyilatkozott.

Ennek a bizottságnak a jelentése könyörtelen
kritika a törvénytervezet ellen. Az ellenmondások
egész sorában mutat reá és főképpen a meg nem
engedett hatósági beavatkozás ellen emeli föl su-
lyos szavát.

Igy többek között a bizottság jelentésében
azt mondja: A törvénytervezet, ahogyan ezt a kér-
dést rendez, az ipari törvénykezés alá vonja az
összes kereskedőket a legszerűebb szatócstól a
legnagyobb kereskedelmi vállalat igazgatójához és
a legszerűebb kiszolgáló személyzettől valamely
bank legmagasabb rangú hivatalnokáig. De még
az ipar keretein belül is

a tervezet bele akarja vonni az ipartörvény
hatáskörébe nemcsak a kisiparosokat és kéz-
műveseket, hanem a nagyvállalatokat is.

Valóban a törvénytervezet első szakaszában
azt mondja: Jelen törvény mindazokra vonatko-
zik, akik foglalkozásuknál fogva az ipar vagy ke-
reskedelem keretein belül fejtenek ki tevékenysé-
get munkaadói, képezített munkási, hivatalnoki,
vagy tanonci minőségben. Az említett paragrafus
még azt is tartalmazza, hogy:

senkisésem üzhet ipari vagy kereskedői fog-
lalkozást akár munkaadói, akár alkalmazotti
minőségben, ha nincsen meg a szakmai kép-
zettsége, amelyet jelen törvény előír.

Az idézett szakaszból tisztán kitűnik a tör-
vényhozó szándéka, hogy minden különbség nélkül

az ipartörvény hatásköre alá vonja mindazo-
kat, akik akár munkaadói, akár alkalmazotti
minőségben az ipari vagy kereskedelmi szak-
mában dolgoznak.

Mindennek dacára a törvénytervezet 100 sza-
kaszában megjelöli a kisiparos, illetőleg kézmű-
iparos fogalmát. Ez a meghatározás azonban nem
a törvénytervezet gazdasági hatásán alapszik
és nincsen semminemű praktikus alapja a dolog-
nak, mert

sehol sem mondja ki a tervezet, hogy a tör-
vény csak a kisiparos munkaadóra vonatko-
zik és hogy a nagyiparosokról az ipar szer-
vezéséről szóló törvény fog gondoskodni.

A kereskedői munkaadóra vonatkozólag, ha-
bár látszólag semmi különbséget nem tesz kis-
és nagykereskedő között, mindazonáltal a 99-ik
szakaszban kétfajta kereskedelmi alkalmazottról
tesz említést, és pedig az eladókról és üzletszerzők-
ről (utazók), akiknek sorából a törvény által kért
igazolások és vizsgák alapján kerülhetnek ki a
törvény által meghatározott kereskedő-munka-
adók, akiket a törvény 118-ik és 134-ik szakaszai-
ban kereskedelmi vezetőknek nevez meg, valamint
a kereskedelmi magántisztviselők kategóriája, a
kikről azonban a törvénytervezet hallgat arra
vonatkozólag, hogy ezek hogyan lehetnek majd
munkaadók.

Igy meghatározva, a probléma egyáltalában
nem alkalmas, hogy általa az ipari törvénykezés
egyesítéséről lehessen beszélni, mivel

a kézműiparosok szakmai előkészítése csak a
szerény részét képezi a tervezetnek.

Azután meg egy kalap alá vonja a szakmai előké-
szítésnél az ipari alkalmazottakat és munkaadó-
kat a kereskedelmi alkalmazottakkal és munka-
adókkal, mert

a tervezet ugyyszólván egységes eljárást ír elő

de a asista la adunarea Băncii Naționale, —
pentru a cere în plenul ședinței egalitate de tra-
tament din partea Institutului de emisiune.

Toate acestea — de sigur — sunt în func-

ție de eventuala satisfacție pe care Banca Na-
țională ar da-o în cursul lunii Ianuarie mișcării
cooperative

M. L. P.

a kiképzésre (inasiskolák) vonatkozólag úgy a gyakorlati, mint a teoretikus résznél, a vizsgáknál és a képesítés megnevezésénél.

Ennek a két kategóriának minél nagyobb mérvű egybehangolása érdekében a törvénytervezet azt az ellenőrző szervet jelöli meg — a munkakamarát — mint egyedüli szervet, amelyik hivatva van, hogy a kereskedelemben alkalmazandó egyének szakmai kiképzését ellenőrizze, dacára annak, hogy a munkakamarák semmiképpen sincsenek hivatva arra, hogy a kereskedelemmel foglalkozóknak, mivel a kereskedelmi munkaadók egyáltalán nem is tartoznak alája.

A törvényelőkészítő bizottság jelentése nem elégezik meg ezzel az elvi kritikával. Foglalkozik még egyes praktikus problémákkal is.

„Ha az ipari törvénykezés és annak egyszerűsítése feltétlenül halaszthatatlan, ugyanúgy nem szabad szem előtt tévesztetni a jelenlegi helyzet súlyosságánál fogva azt sem, hogy nem szabad semminemű új terheket felróni most, amikor a gazdasági krízis olyan súlyos terhet jelent amugyis és amikor az az osztály, amelyikről a törvény-tervezet intézkedik, egyike azoknak, amely a legnehezebben küzd meg a gazdasági helyzettel.

Emellett ennek a fontos termelőosztálynak újabb terhekkel való megterhelése

az általános megélhetés megdrágulását is maga után vonná.

A törvénytervezet egész sorát kreálja az új fajta taxáknak, amelyek egyformán fogják sújtani a kereskedőket és iparosokat is.

A törvényelőkészítő bizottság azon a véleményen van, hogy

a munkügyi miniszter új törvénytervezete a legteljesebb káoszt fogja előidézni.

Azt mondja többek között:

„Végül is a tervezetbe vont anyag ily mérvű kiterjesztése miatt,

akaratlanul is a meglévő törvények egész sorát kellene módosítani, akár szervezési, akár speciális törvényekről is van szó”

Igy módosítja a polgári törvényhozásból a kereskedelmi törvény, büntetőtörvénykönyv több rendelkezését, végül azután egyes speciális törvényeket is, mint az egészségügyi törvényt, a kívándorlásról szóló törvényt, a nemzeti munka védelméről szóló törvényt, a román elemek alkalmazása a vállalatokban című törvényt, a munkaügyi felügyelőségek törvényét és más törvények rendelkezéseit is. El kell ismernünk, hogy

ilyen törvényhozás komoly bonyodalmat okozhat a törvények alkalmazásában, mivel nagyon nehéz és egyenesen lehetetlen, az egyes módosításokat számon tartani, amelyeket olyan törvények okoznak, amelyek annyira távol állanak

egyes speciális törvényekkel előbb már rendezett kérdések anyagától.

A fentiek után reméljük, hogy nem lesz jövője Roman Valer dr. elhibázott ipartörvénytervezetének.

LA OFITERUL STARIU CIVILE.

Ofiterul: In halul asta de băşie ti aduci pe gi nerele?

Mitrea: Când a treas nu vrea se vie aici!...

KÉRDEZNI SZERETNEK VALAMIT.

A gróf elhivatja Kohn-t és azt mondja neki:

— Itt van száz pengő, vegyen nekem egy szép dakszlit.

— De, méltóságos uram, — mondja Kohn, — száz pengőért nem lehet egy szép dakszlit venni.

— Itt van még ötven pengő, de szép legyen az a dakszli.

— Bocsnat, méltóságos ur, ha egy igazán szép dakszlit akar, annak legalább kétszáz pengő az ára.

— Na jó, itt van még ötven pengő, de nagyon szép legyen.

— Gyönyörű lesz, gróf ur, csak kérdés mi szeretnék valamit.

— Na, mi az?

— Tessék nekem megmondani, hogy tulajdonképpen mi is az a dakszli.

Nincs joga a kincstárnak hadinyereségadót követelni, mert a be nem hajtott hadinyereségadó elévült

Brasovban egy hadirokkant cipésznek lefog lakták minden ingóságát, mert még mindig tartozik hadinyereségadójaival.

Forduljanak az érdekeltek az e címen követelt adótartozás törlesztéséért a bucurestii állami számvevőszékhez

Igen érdekes eset zajlott le a székely főváros adófrontján: A pénzügyigazgatóság emberei megjelentek Kocsis Ferenc brasovi cipészmeister lakásán és 2100 lei adóhátralék erejéig minden ingóságát lefoglalták.

Ekkor derült ki, hogy az adóhátralék még 1921—23-ból származik, amikor a pénzügyi hatóságok a „háborús állapotból származó jövedelmekre” kirótták az ugynevezett hadinyereség adót.

Hogy Kocsis Ferencnek mi és mennyi nyeresége volt a világháborúban, amit 2100 lei adóval lehetett megírni, azt csak a pénzügyigazgatóságon tudják, viszont tény, hogy

Kocsis a háborúból 75 százalékos rokkantsággal került haza s egyik lába ott maradt a harotéren.

A pénzügyi hatóságok ezzel nem sokat törődtek s az 1921 és 1923 közötti időre hadinyereségadót is kivetettek a rokkant frontharcosra, amint ugyanilyen adót még nagyon sok emberre róttak ki.

A kivetés ez előtt 12—14 évvel történhetett, de a pontos dátum az ügy irataiból nem állapítható meg.

A pénzügyi hatóságok a kivetésen kívül egyebet nem is csináltak és a városi tanácsot bízták meg a hadinyereségadó beszedésével, de a város egyáltalán nem foglalkozott ezzel a kérdéssel s 1925-ben vissza is adta a pénzügyigazgatóságnak a hadinyereségadóra vonatkozó pak-

samátát. De az adóhivatal sem szorgalmazta a behajtásokat s csak 2 évvel ezelőtt adta ki a végrehajtóknak az egyes ügyiratokat.

A két utolsó évben meg is indult a szokásos roham az érdekeltek ellen. Ezek egy része — fizetett, egy része azonban utána nézett a dolognak s megállapította, hogy a végrehajtóknak már semmi keresetük nem lehet rajtuk, hiszen az adótörvények szerint a 3 éven át be nem hajtott adó elévült.

Akik éleimesebbek voltak, beadvánnyal fordultak a Legfelsőbb Állami Számvevőszékhez. (Curtea de Conturi), hol minden egyes esetben törölték is a regen elévült adót.

A brasovi pénzügyi hatóságok azonban nem törődtek azzal, hogy nyilvánvalóan törvénytelenül járnak el, hanem igyekeztek az 1926 óta főtétlenül és elvitathatatlanul elévült és már be nem hajtható adót is bevasalni. Eljárásuk azonban már csak fölöleges zaklatás, mert hiszen a Legfelsőbb Állami Számvevőszék eddig minden adott esetben a megrohamozott adóalany álláspontjára helyezkedett s határozatában törölte a kivetett hadinyereségadót.

S egészen bizonyos, hogy mind a 75 százalékos rokkant cipésznél, mind az ezután napvilágra jutó esetekben is ugyanez lesz az eredmény, föltéve, ha az érdekeltek — akár csak Kocsis Ferenc — ehhez az egyedül illetékes, legmagasabb pénzügyi fórumhoz folyamodnak a helyi adóközegek tulbuzgósága ellen való védekezésül.

Érdekes adatok Svedberg tanár, a világhírű svéd fizikus csodamotorjáról, amely kétemelet magas és percnként 145 000 fordulatot tesz

Bizonyára emlékezetes még lapunk olvasói előtt az az érdekes cikk, amelyet egy magyar egyetemi hallgatóról közöltünk, aki feltalálta a percnként félmillió fordulatszámot teljesítő gépet. A cikk szerint a fiatal diák csodagépe megfelelő átalakítás után jelenlegi csodálatos teljesítményét lényegesen fokozhatja, sőt percnként egymillióra viheti fel.

A nagy fordulatszámu centrifugálgépeknek a fiatal magyar tudós csak kései csillaga, mert a jövő század e nagy ígéretének atyamestere, a svéd Svedberg tanár e téren már nemcsak elméleti, hanem gyakorlati eredményeket is fel tud mutatni.

Stockholmi jelentés szerint Svedberg tanár, aki az 1926 évi kémiai Nobel-díj nyertese, érdekes nyilatkozatot tett arról az óriási centrifugál gépről, amelyet most állított fel laboratóriumában Upsalában, ahol a kiváló tudós molekulakutatásokat végez. Svedberg szerint legjobb centrifugál gépe 165 ezer fordulatot végez percnként. Tekintettel erre a hihetetlen sebességre, különleges rotorokat készítettek a géphez, hogy a robbanásokat megakadályozzák. Svedberg professzor már évek óta használja kutatásaihoz a centrifugál gépeket és ez idő alatt gépeinek fordulatszáma állandóan növekedett. Néhány hónappal ezelőtt szétért az egyik rotor, amikor a gép 145 ezer fordulatot ért el. Az utóbbi két év alatt több robbanás történt Svedberg tanár

laboratóriumában, de szerencsére egyik sem okozott nagyobb bajt.

Svedberg professzor kutatásai az egész világon ismertek és ennek folytán számos csalogató külföldi ajánlatot kapott a tanár, hogy hagyja el Svédországot. Gazdag amerikaiak külön intézetet akartak építeni számára, ami nevét viselte volna. Ennek ellenében azt kötötték ki, hogy Svedberg tanár öt évre Amerikában telepedjen le. A tanár azonban nem fogadta el a fényes ajánlatot, mert kutatásait hazájában akarja folytatni.

Svedberg tanár fizika-kémiai laboratóriuma a legjobban felszerelt ilyenmíli intézet a maga nemében. A tanár híres centrifugál gépe kétemelet magasságu és 11 ember kezeli. Ez a gép egyedülálló az egész világon.

BANKTÖRTÉNET.

A bankvezérrel az a hír terjedt el a bankban, hogy baleset érte és halálán van. Egyik igazgató, aki nem nagyon szimpatizál a bankvezérrel, azonnal taxiba ült és a vezér lakására hajtatott.

— Miben lehetek szolgálatodra? — kérdezte a bankvezér, természetesen makkegyenesen.

— Kérlek, — hebegte az igazgató, — azt mondták bent, hogy halálosodan vagy.

— Rossz üzletember vagy, — mondta hideg fölényrel a vezér, — mert egy jó üzletember sose tévesztí össze a tényeket a vágyakkal.

A cluji ipartestület által összehívott országos kongresszus az ipartestületek mellett és Roman Valer törvénytervezete ellen foglalt állást

Roman Valer alminiszternek is volt „pártja“ a cluji nagygyűlésen, mert a nagygyűlés folyamán kiderült, hogy a cluji ipartestület vezetői helyeslik a törvénytervezet sérelmes intézkedéseit. — A háromtagú „ellenzék“-et, közöttük Farcas Andrei cluji ipartestületi elnököt, a nagygyűlés elnökét, óriási számbeli és erkölcsi fölényrel szavazta le a 42 résztvevő ipartestület 44 delegátusa.

Samuil szenátor és Szabó Béni képviselő, a két országos iparosvezér Clujon is az iparosság érdekeit képviselte

A cluji ipartestület országos nagygyűlésre hívta egybe az ardeali kisipar képviselőit, hogy az iparosokat közvetlen érdeklő, életbevágóan fontos kérdésekről, az új ipartörvénytervezetről, a társadalombiztosító intézetről és a munkakamarákról tanácskozzanak. A nagygyűlés az ipartestület helyiségében folyt le és azon 42 ipartestület képviselőjében 44 kiküldött volt jelen. Megjelent a nagygyűlésen a romániai kisiparosok szövetségének elnöke, Samuil szenátor, valamint Szabó Béni országgyűlési képviselő, a képviselőház egyetlen kisiparos tagja, az ardeali és banati iparosság népszerű vezérégyénisége.

A gyűlést fél 11 órakor Farcas Andrei, a cluji ipartestület elnöke nyitotta meg. Szeretettel üdvözölte a megjelenteket, Samuil szenátort, Szabó Bényt, a városi tanács képviselőjét és a sajtó megjelent tagjait. Az elnöki megnyitó után Drasoveanu Péter alelnök indítványára a kongresszus elnökévé Farcas Andreit, alelnökké Samuil szenátort, Vulcu aradi ipartestületi elnököt és Szabó Bényt választották meg.

A kongresszus megalakulása után Farcas maga és társai nevében megköszönte az elnöki megtiszteltetést, majd ismertette a tárgyalás

alá kerülő égető kérdéseket. Hangzottatta, hogy meg kell teremteni Romániában a középosztályt, amelynek többségét az iparosok kell képezzék. Roman Valer ismeretes törvénytervezetével ezt a célt akarja elérni, ezért, ha tárgyilagosan bírálják a törvénytervezetét, ki fog tűnni, hogy nem olyan fekete az ördög, mint ahogy a falra festik. Megállapítja, hogy az országban érvényben lévő négy ipartörvény egységesítésére feltétlen szükség volt. Nagy vonásokban ismertette a törvénytervezetet s arra a meggyőződésre jutott, hogy bár a törvényjavasltnak hiányosságai vannak,

nem szabad azt visszautasítani, hanem annak módosítását kell kérni.

Kijelentette, hogy ő Roman Valérnak Clujon tartott propagandabeszéde után beszélgetett a miniszterrel, aki megígérte, hogy a hibákat orvosolni fogja. Ilyen körülmények között — fejezte be megnyitóját az elnök —

nem szabad a törvényjavaslat ellen mereven állást foglalni, hanem annak módosítását kell kérni.

Samuil szenátor éles kritikája a törvénytervezet ellen

Az elnöki megnyitó után Samuil szenátor emelkedett szólásra. Bejelentette, hogy ezuttal nem mint iparosvezér, hanem mint törvényhozó van jelen. A romániai kisiparosok országos szövetsége, — mondotta, — amely huszonkét ipari szervezetet foglal magába, már állást foglalt az ipartörvénytervezet ellen és kimondotta, hogy

a munkaiügyi államtitkár törvénytervezetét még tárgyalás alapul sem lehet elfogadni.

Ezután a bejelentés után rátért az ipartörvény tervezetének a bírálata s leszögezte, hogy bár a törvénytervezet indokolása azt állítja, hogy a törvény a román elem erősítését tűzte ki célul, egy hajszállal sem javítja a romániai iparosok helyzetét és azt még jobban rontja.

A kisipar, a nagyipar és a munkások malomköve között őrlődik s a törvényben sehol sincs rendelkezés, amely a helyzeten javítana. Roman Valer törvénytervezete nem más, mint

a kisiparosok ellen irányuló új büntetőtörvény és adótörvény, amely az iparosok ellen

a legszigorubb büntető rendszabályokat alkalmazza és újabb elviselhetetlen adókkal és illetékekkel terhel meg.

Ha a kormány javítani akar a kisiparosok helyzetén és a román elemet akarja előbbreengedni, megvan ehhez is a módja. Csakhogy a kormánynak eddig erre alig volt gondja. A kormány azokat protezsálja, akik zsebében hordozták uttleveleiket. Javasolja, hogy a kongresszus egyhangulag jelentse ki azt,

amit az ország iparostársadalma már számtalan alkalommal kifejezésre juttatott, hogy a törvénytervezetet tárgyalásra sem tartja alkalmasnak és kéri, hogy azt vonják vissza.

Samuil beszédét általános tetszés kísérte.

Ezután Ghili Gheorghe szólalt fel, aki kétségbe vonta előtte szóló hazafias voltát. Samuil ingerült hangon és méltatlankodva utasította vissza a komolytalan kijelentést és azt, hogy a beszédével és elfoglalt álláspontjával irreverencia célokat szolgál.

Szabó Béni tiltakozik Roman Valer ipartestületellenes magatartása ellen

Szabó Béni volt a következő szónok, aki román nyelven kezdte meg beszédét, majd arra kérte az elnököt, hogy beszédét magyar nyelven mondassa el, mert beszédének lesznek olyan részei, amelyeket a legnagyobb szabadsággal akar előadni. Az elnök azonban a kérés teljesítését azzal az indoklással tagadta meg, hogy a gyűlés valamennyi résztvevője tud románul és ha beszédét magyarul folytatná, a jelenlévő új-

ságírók nem értenék meg. Szabó Béni tovább is román nyelven beszélt s annak előre bocsátása után, hogy az ardeali iparosok voltak az elsők, akik az ipartörvény egységesítését kérték, csodálkozásának ad kifejezést, hogy egyes lapok azt állítják, hogy a magyar kisiparosok az egységesítés ellen foglalnak állást.

A legerélyesebben tiltakozott Roman Va-

larnak az ellen a megállapítása ellen, hogy az ipartestületek irreverencia fészkek, ennek ellenkezőjéről mindenki meg van győződve s azt nem is kell bebizonyítani.

A román elem a kisiparban tényleg nincs elegendő számmal képviselve, ennek oka azonban az, hogy az egyesülés óta az ifjú román nemzedék a tisztviselői pályán helyezkedett el s vonakodnak ipari pályán érvényesülni. Ha a tervezetből törvény lesz, még jobban vissza fog esni a román iparosok száma, mert a hétoztályu elemi iskolának elvégzése, amely nélkül nem lehet ipari pályára menni, megakadályozza a román elemnek az ipari pályára való özönlését, mert az ország legtöbb községében nemhogy hét, hanem még négy osztályu elemi iskola sincs. Unnepélyes nyilatkozatot tett és hangsúlyozta, hogy

a magyar kisiparosok, mint a multban, a jövőben is és a jelenben is dolgozó polgárai az államnak, hűséges barátai a többségi kisiparosoknak. Felhívja a többségi iparosokat, hogy béke és együttérzéssel dolgozzanak együtt a magyar iparosokkal, mert csak így lehet a közös bajokat orvosolni.

A CLUJI IPARTESTÜLETI ELNÖK ÉS AZ IPARTESTÜLET ÜGYESZE ROMAN VALER MELLETT FOGLALTAK ÁLLAST ...

Szabó Béni beszédének elhangzása után néhány jelentéktelen felszólalás hangzott el és a vita már kezdett kedvezőtlen mederbe terelődni, mikor Drasoveanu Petru alelnök indítványára elnök a vita bezárását és az előterjesztett két javaslat fölötti szavazást rendelte el. Megkezdődött a szavazás és a jelenlévő kiküldöttek, a legnagyobb ipartestületek román vezetői mind Samuil szenátor javaslatát támogatták. Mikor a cluji ipartestület szavazásának leadására került sor, heves jelenet keletkezett Farcas elnök és Samuil szenátor között, akitől Farcas meg is vonta a szót. Farcas elnök ismét hosszasan indokolta meg, hogy a cluji ipartestület miért tartja alkalmasnak a törvénytervezetet módosítással elfogadásra.

Cuparescu ügyvéd, a cluji ipartestület új ügyésze szólásra jelentkezett s kérte, hogy

a kongresszus fejezze ki bizalmát Roman Valér iránt, aki az uralomváltás után először foglalkozott a kisiparosokkal.

Samuil válaszolt Cuparescu beszédére. Kijelentette, hogy a miniszter jószándékát nem vonja kétségbe senki, de a jószándék nem elég, mert hozzáértés is kell. Több felszólalás után a nagygyűlés azt a határozatot hozta, hogy

kéri a minisztert, készítsen olyan ipartörvényt, amely kizárólag a kisipar szabályozásával foglalkozik, válassza el a kisiparosokat a nagyiparosoktól. Tiltakozik az ipartestületek felosztása és vagyoniulnak kizárása ellen s ezt csak abban az esetben tartja megengedhetőnek, ha az ipartestületek helyett az iparosok részére önálló önkormányzati szervezetet létesít.

A vita további során a munkakamarák és betegsegélyzők ellen hoztak egyhangu határozatot.

KAR.

Köcsög rettenetesen dadogott és Pöcög ajánlatára beiratkozott egy dadogó-iskolába. Néhány hét múlva találkozik a két jóbarát:

— Na, hogy haladaz? — kérdesi Pöcög.

Köcsög kinyitja a száját és egész folyékonyan mondja:

— A huszáregiment remekül száguld a frissen esett havon.

— Brávó, — mondja Pöcög, — hiszen ez kitűnő.

— Kkkkütütttűtűtű — feleli Köcsög, — csak kökö az a bubububaj, hogy nem mömömömmindig papaszol.

Jogesetek a kisipar köréből

Mikor köteles az új adóalany adóvallomást tenni?

A timisoarai ítélőtábla 2447—1935. S. III. Fiso. szám alatt hozott elvi döntvénye.

Az alábbi jogesetben szereplő vállalkozókat a pénzügyi hatóság 33.600 lei bírsággal sújtotta, mert az 1931—32-iki év folyamán 2080 köbméter fát adtak el, holott erre az időre nem nyújtottak be adóvallomást.

A súlyos bírsággal sújtott vállalkozók a bírósági jegyzőkönyv ellen felelősséget vállaltak. Védelmükre felhozták, hogy a vállalatukhoz 1931-ben kezdtek, de a vállalat keretében kitermelt fa birtokába csak 1933-ban jutottak. 1933-ban az előírt adóvallomást meg is tették abban a helységben, ahonnan a kitermelt fát elszállították és az elszállított áru után ki is fizették a törvényes adót, mielőtt még a bírósági jegyzőkönyvet felvették volna ellenük.

Az egyenes adóról szóló törvény 94-ik szakasza szerint az adóalanyok joga van az év folyamán megfelelő nyilatkozatot adni és szükség esetén jogosult arra is, hogy a 6-ik és 86-ik szakaszok értelmében pótvallomást nyújtson be. Az illetékes törvényszék ezen az alapon helyet adott a megbírságot vállalkozók felelősségének.

A felelősséget kapcsán az ügy a timisoarai ítélőtábla elé került. A tábla álláspontja szerint a vonatkozó törvény 86-ik szakasza értelmében, ha az adózó az év folyamán kezdi meg egy vállalat, foglalkozás, vagy alkalmi jövedelmet nyújtó üzlet működtetését a vonatkozó év folyamán köteles adóvallomást beadni, még a vállalati ügylet kihasználásának megkezdése előtt, vagy legkésőbb annak megkezdése után tíz nappal. Ez az alapon a tábla a törvényszéki döntést megsemmisítette, miáltal a bírósági jegyzőkönyv érvénybe lépett.

Az 1.20 százalékos betegsegélyző pótdíj a vendégipari alkalmazottak borraivaló után is fizetendő.

A betegsegélyző sibiui pénztára elsőfoku ítélkező bizottságának elvi döntvénye.

Fr. Eduard sibiui vendégloától a helyi társadalombiztosító a pincérek borraivalója után is követelte az 1.20 százalékos pótdíjat.

A társadalombiztosítási törvény 48-ik szakasza szerint azok a vállalatok, amelyek a társadalombiztosítási díjakat fizetési listák alapján rögzítik le és akik tiznél több alkalmazottat (inas, segéd, munkás, tisztviselő) állandóan és rendszeresen alkalmaznak, a ténylegesen fizetett fizetések összege után balesetalapra is tartoznak 1.20 százalékos pótdíjat leróni. Erre való hivatkozással a sibiui vendégloás a borraivalók után kirott pótdíj fizetését megtagadta. Előadta felelősségében, hogy a borraivalót nem ő, hanem a vendég adja és így annak összege nem az ő akaratától függ, hanem a vendégtől. Eltekintve azonban ettől, a törvény értelmében ő csak a ténylegesen fizetett munkadíjak összege után köteles ezt a pótdíjat fizetni, nem pedig olyan összegek után, melyeket a fenti módon harmadik személytől és azoktól is csak esetenként kapnak alkalmazottai.

A társadalombiztosító elsőfoku ítélőbizottsága elutasította a felelősséget és kötelezte a vendégloást az 1.20 százalékos baleseti pótdíjra való megfizetésére.

Az ítélőbizottság kimondotta a döntésben, hogy a „bacsis” szó török eredetű és általában egy olyan szolgálat jutalmazását jelenti, amely szolgálat a munkaadó szempontjából kisebb jelentőségű, miért is nem teljes összegében honorálja a munkát, amit az alkalmazott elvégzett. Ennek a szolgálatnak mindig olyan a jellege, hogy nemcsak olyanok számára végzik el, akik erre módot nyújtanak, hanem olyanok részére is, akik igénybe veszik. Ezeknek a szolgálatoknak a jellege azt is magával hozza, hogy bizonyos tekintetben a kiszolgálást igénybe vevő szerv is szük-

Cosma timisoarai képviselő interpellációja az adótulfizetések ügyében

Cosma Aurel dr. képviselő a kamara ülésén az adótulfizetés ügyében interpellált. Kérdést intézett a pénzügyminiszterhez, van-e tudomása arról, hogy a minisztérium körrendeletet intézett az ország pénzügyigazgatóságaihoz, amely szerint az 1935—1936 költségvetési évre történt adótulfizetéseket nem lehet többé kompenzálni.

Ez a rendelkezés ellenkezik az egyenes adókra vonatkozó törvénnyel és az adófizetők körében elégedetlenségeket keltett. Egyedül Ti-

mis Torontalmegyében mintegy hétezer adófizető van, akik az adókievetés ellen felelősséget jelentettek be, de a felelőssézés nem ad haladékot az adó kifizetésére és így befizették az egész adót, míg a többletet most nem akarják jóváírni. Timis-Torontalmegyében az adótöbblet körülbelül huszmillió leit tesz ki, amelyet az adóveken már el is könyveltek. Az adótöbblet kompenzálása a kincstár részére kötelező és ezért a miniszteri rendelkezés törvénytelen.

Kétszáz évvel ezelőtt született Watt Jakab, a gőzgép nagynevű feltalálója

Kétszáz évvel ezelőtt bizony nem karingtek a világűrben gyorsmotorú repülőgépek és az emberi munkasort sem szorították ki igen sok iparüzemnél a gyorsabb és olcsóbb gőzgépek. 1736-ban még Anglia is kézműipari állam volt és a különféle tudósok és feltalálók még csak döngették a mai nagy technikai fejlődési korszak kapuit. Amikor a skóciai Greenockban 1736 január 19-én megszületett Watt Jakab, a géptechika meggyermekcipőben járt. Azaz, hogy nem is járt, csak tapogatózott.

Watt Jakab technikus és gépész lett. Fiatalkorában nagy érdeklődést mutatott a természettudományok minden ága iránt. 1755-ben Londonba ment, ahol Morgan mechanikusként helyezkedett el. Morgan természettudományi műserek készítésével foglalkozott és ennél a meglehetősen ügyes és élelmes embernél Watt megfelelően ki tudta képezni magát. Elment Glasgowba és ott telepedett le, mint az egyetem mechanikusa.

Glasgowban Watt műhelye rövid idő alatt a tudományos világ találkozó helye lett. Smith Ádám, a híres angol közgazdasági író, Black, Simpson Róbert és mások lettek a barátai, akikkel korszakalkotó terveiről állandóan vitában állt.

1768-ban szövetségelt Roebuck Jánossal, hogy a gőzgépen tett javításait nagyobb mértékben kivihesse. A gőzgépen külön kondenzátort alkalmazott, amely, hogy a gőz mindig utána áramolhasson, légszivattyúval volt felszerelve. Sikere volt és 1773-ban Boultonnal, a Birmingham melletti söhő gépgyár tulajdonosával szövetségelt gőzgépei építése és terjesztése végett.

Itt fejtette ki azután Watt legnagyobb munkásságát és egész sereg találmánnyal lepte meg a világot. E találmányok közül a legnevezetesebb a Watt-féle paralelogram elve, mely által a gép dugatyujának mozgását forgattyú által tengely forgatására használták.

ségét érzi annak, hogy jutalmat nyújtson. Így alakult ki világszerte a bacsis rendszere, amelynek magyar neve borraivaló. Érdekes, hogy a török kifejezés is ebből a szóból ered. Németül Trinkgeld-nek hívják a borraivalót és a világ összes nyelvén hasonló értelmű szó szerepel ennek a fogalomnak megjelölésére. Személyes szolgálatokat végző egyének, mint szolgák, szállodai alkalmazottak, pincérek és ételhordók ösödök óta kapnak borraivalót.

A borraivaló nyújtásának és elfogadásának szokása világszerte annyira köztudatba ment, hogy a fenti foglalkozásoknál mindinkább kihangsúlyozódott a borraivaló fizetését kiegészítő jellege és az érdekelt alkalmazottak a maguk munkaszerződéséinél az ilyen címen várható összegeket rendszeresen figyelembe is veszik. Az a körülmény, hogy a borraivalót nem a munkaadó adja, nem változtatja meg a borraivalónak azt a jellegét, hogy az a fizetés kiegészítő része. Különben is a borraivalót ma már a főpincér, mint a tulajdonos megbízottja a számlakártyában inkasszállja a vendégtől és bizonyos kulcs szerint az ilyen módon beinkasszált és közös kasszába helyezett pénz kerül azután a címen kiosztásra az érdekelt vendégipari alkalmazottak között.

Az elsőfoku ítélő bizottság becsapódtnak vette

Uj tér nyílt meg ekkor a gőzgép előtt,

amelyet addig csak emelésre lehetett használni. Alkalmassá tette a gépet a mai közlekedési eszközök mozgatására.

Watt adta meg a gőzgép alakját is. Bizonyos módosításoktól eltekintve, ma is ezt a formát használják világszerte.

1786-ban Watt Franciaországba ment, a mariyi nagy vízemelőgép ügyében. Ekkor igen nagy ünneppel fogadták a franciák a világhírű feltalálót és a francia királyi családnak is bemutathatta gépei modelljét. 1800-ban visszavonult és gyárait fia vezették tovább. 1819 augusztus 19-én halt meg és ekkor már az egész világon elterjedtek gőzgépei.

A GŐZGÉP ROVID TÖRTÉNETE.

Watt korszakalkotó találmányát évszázadokon át tartó kutatások előzték meg, sőt, már Kr. e. 120 évvel alexandriai Hero tett kísérleteket a gőzerő felhasználására és lapátkerekeket akart a gőz erejével forgatni.

A középkorban is kísérleteztek a gőzzel, majd 1624-ben Giovanni Branca olasz udvari orvos készített egy gépet, amelyik aszálód edényből csövön kiáradó gőzzel lapátkerekeket forgatott és fogaskerékáttétellel zuzóművet (malomkövet) és pecsenyeforgató nyársat forgatott, illetve hajtott.

A mai gőzgép elve azonban a régiék előtt teljesen ismeretlen volt. Papin után (1698) Th. Savery angol bányahivatalnok kísérletezett a főleg a bányavíz kiszivattyuzásánál igyekezett felhasználni a gőzerőt. Utána Newkomen angol feltaláló (1712) konstruálta az első gyakorlatilag használatos gőzgépet, amelyet azután Watt tökéletesített. Ez az úgynevezett „atmoszférikus” gép, amelyet Magyarországon már 1733-ban használtak és az újbányai telepen bányaszivattyuzásnál érték el vele eredményeket.

a fentiek alapján, hogy a vendégipari munkaszerződések megkötésénél szerződő felek figyelembe veszik a várható borraivaló összegét és ennek alapján állapítják meg az egyes alkalmazottak magasabb, vagy alacsonyabb fizetését. A bacsis tehát, tekintet nélkül arra, hogy az érdekelt pincér inkasszállja-e, avagy mint a tulajdonos megbízottja a főpincér, a vendégipari alkalmazottak rendes jövedelmének minősítendő. Már pedig mivel a balesetbiztosítási pótlék a tényleges fizetések után fizetendő, a vendégiparos által előterjesztett felelőssézés alaptalan.

Megállapította az ítélőbizottság, hogy a munkaadó személye is szoros összefüggésbe hozható a borraivaló kérdésével, mert hiszen azt a jogot, hogy borraivalót kaphasson, a munkaadó juttatja a munkásnak, mert hiszen a vendégipari munkás borraivalót a munkaadó üzemiében csak munkaadója engedélyével kaphat. Mint fentebb már szó volt róla, a vendégipari munkadók azon a címen, hogy a rendes feztetésen kívül ezt a jogot is juttatják alkalmazottaiknak, alacsonyabb fizetésben részesítik azokat, mint kellene részesíteniök, ha nem volna borraivaló. A vendégipari munkaadók tehát anyagi tehertől mentesülnek és így a törvény 48-ik szakaszában foglalt rendelkezést kellett alkalmazni.

Kész: KELE SÁNDOR dr.

A Kereskedelmi és Iparkamarák Országos Szövetsége lesújtó megállapítással Roman Valer dr. ipartörvénytervezetéről.

Roman dr. törvénytervezete súlyosan sérti az ipar vitális érdekeit és túllépi a munkaügyi minisztérium hatáskörét

Időszertülnének és a gyakorlati követelményekkel ellentétben állónak minősítették a független iparkamarák a „nemzeti munka alkotmánya” rendelkezéseit.

Nem mozditja elő a falusi ifjak ipari és kereskedelmi pályára való tódulását sem ez a törvénytervezet

Roman Valer dr. munkaügyi miniszternek a szakmai képeitől szóló törvénytervezete ellen a legkülönbözőbb szakmai érdekképviseletek terjesztik be tiltakozásukat. A Kereskedelmi és Iparkamarák Országos Szövetsége

ge a kamaráktól beérkezett vélemények alapján memorandumot készített Roman Valer törvénytervezetével kapcsolatban, amelyet most juttatott el az illetékes tényezőkhöz. A memorandum főbb vonásában a következőket tartalmazza:

A tervezet nem fedi a kereskedelem és ipar álláspontját

Roman Valer dr. tervezete úgy, amint azt megszóvegezték, nem felel meg a várakozásoknak és még távolról sem elégíti ki a kereskedelem és ipar igényeit.

A „nemzeti munka alkotmánya” — ahogyan a tervezet készítői azt elnevezték — nem szorítkozik kizárólag a kézműiparosok kérdésének rendezésére, úgy, amint az természetes és méltányos lett volna, hanem beleavág meglevő organikus ipari és kereskedelmi törvények hatáskörébe is.

Kétségtelen, hogy mindenki szükségesnek tartja az ipari és kereskedelmi munka terén az utóbbi tízenöt évben hozott törvények harmonizálását. Ezeknek a törvényeknek kodifikálása tényleges szükségletnek felel meg, amit a Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetsége állandóan hangsúlyozott.

Ez a kodifikálás azonban úgy gazdaságpolitikai, mint törvényhozó technikai szempontból csak a munkát szabályozó törvényekre vonatkozhatik és nem lépheti túl semmi esetre sem a szociális jellegű keretet.

A szociális törvényeknek egybe olvasztása olyan törvényekkel, amelyek a kereskedelmi és iparvállalatok organikus működését és helyzetét érintik, a gazdasági rend súlyos megzavarását jelenti.

A memorandum ezután részleteiben vizsgálja a törvénytervezetet és kimutatja, hogy a kereskedelem és ipar üzisének megszervezése által nem mozditja elő a falusi ifjak előre haladását a kézművesség, kereskedelem és ipar terén.

Ez az előre haladás addig nem képzelhető el, a

Megsemmisítették a timisoara-i Ferdinánd-kávéház árlejtését.

Timisoara gazdasági bizottsága a napokban foglalkozott a megszüntetett Ferdinánd-á szálloda volt kávéházi helyiségének bérbe adása ügyével és úgy döntött, hogy a múlt heti árlejtést megsemmisíti, egyben újabb árlejtést ír ki. A helyiséget több kisebb részre osztják és azokat egyenként fogják bérbe adni. Arra számítanak, hogy így a bérleti végösszeg magasabb lesz. A városnak különben az a célja, hogy a helyiségeket olyan cégeknek adja ki, amelyek valamilyen nyire kapcsolatban vannak a kultúrával. Így elsősorban könyvkereskedések, műkereskedők, zeneműkereskedők, hírlapirodák és színházi jegyirodák ajánlatait veszik figyelembe.

míg megfelelő anyagi eszközök nem állnak rendelkezésre, amelyek megkönnyítik a falusi ifjak kiképzését, többéves tanulmány és gyakorlat útján.

A KÉZMŰIPAROSOK LEGEGETŐBB PROBLÉMÁIT SEM OLDJA MEG A TERVEZET.

A törvénytervezet figyelmen kívül hagyja a kézműipar legfontosabb problémáját, a kézműiparosok hitelének megszervezését. Ilyen körülmények között a törvénytervezet épen az ellenkezőjét éri el annak, amit célul kitűzött. Ha a kereskedelem és az ipar semmi hasznot nem ér el ennek a törvénytervezetnek megszavazása esetén, úgy bizonyos az is, hogy a falusi ifjak és a kézműiparosok sem részesülnek semmiféle segítségben a törvénytervezet útján.

A TANONCKÉRDÉS ELŐRANCIGÁLASA FELESLEGES ÉS ELHIBA-ZOTT.

A tanonckérdés, amelyet a törvénytervezet szabályozni akar, megfelelő módon megoldást nyert az 1929. évi munkatörvény által. A jelenlegi válságos helyzetben, amelyben a ke-

FARA DURERE!

— Cum? După ce mi ceri două sute de lei pentru extragera maselei, mai îndrăzneşti să anunşi că o scoţi fără durere?

Képeslevelezőlap-monopólium bevezetését tervezi a pénzügyminisztérium.

Amióta a Iorga-kormány a képeslevelezőlapokra bevezette a kulturbélyegeket, a képes levelezőlapforgalom oly mértékben visszaesett, hogy az az előirányzat, amelyet a kulturbélyegbevételeiből vártak, még részben sem folyt be. Amint most értesülünk, a pénzügyminisztérium azzal a tervvel foglalkozik, hogy a kulturbélyegeket megszünteti, ezzel szemben bevezeti a képes levelezőlap-monopóliumot. Az újabb monopólium terve az előkészítés stádiumában van.

BOLDOG EMBER.

— Kapott a tavaly szabadságot?
— Természetesen. Megkaptam mind a háromat.
— Hogy-hogy háromat?
— Mert nekem annyi jár. Egyszer én utazom el, egyszer a feleségem és egyszer a főnököm.

reskedelmi és iparvállalatok vannak, a munkaügyi minisztérium által tervezett intézkedések ebben a kérdésben legalább is időszertülnének.

A kereskedelmi szakoktatás megszervezése úgy, amint azt a törvénytervezet elképeli, semmiféle a szakoktatás reorganizálásának kérdésével és ezzel kapcsolatban a munkaügyi minisztérium, a kereskedelmi és iparügyi minisztérium, továbbá a közoktatásiügyi minisztérium felügyelete alatt működő speciális iskolák egyesítését.

Azok a súlyos feltételek, amelyeket a törvénytervezet előír a tanoncok kiképzésével kapcsolatban, éppen a falusiak kedvezőtlen anyagi helyzete miatt, az ellenkezőjét fogják elérni annak, amit a tervezet akar és eltávolítja a falusi ifjúságot az ipartól és kereskedelemről.

A kereskedelmi és ipari tisztviselők státuszának megalkotása úgy, amint azt a törvénytervezet akarja, nem hajtható végre. Az a rendelkezés, amely szerint, aki nem végezte el valamely felsőkereskedelmi iskola alsóbb osztályát, nem lehet kereskedelmi vagy iparvállalati tisztviselő, éppen olyan önkényes, mint amilyen antidemokratikus.

A KISIPAROSOK ÉS NAGYIPAROSOK KATEGÓRIÁJÁNAK MEGÁLLAPÍTÁSA IS HIRAS.

A termelő kategóriák differenciálása, többek között önkényes kritériumok szerint, nem olyan természetű, amely megkönnyítené a kereskedelem- és iparüzés szabályozását.

A kisiparosok és nagyiparosok között a törvénytervezet által tett megkülönböztetés nélkülöz a tárgyilagossá kritériumot.

A gyakorlatban ez az intézkedés a leghetetlenebb helyzeteket fogja előidézni.

A kereskedelem és ipar üzisének szabályozására vonatkozó kísérlet, a Kamarák Szövetségének véleménye szerint,

sérti a szabadkereskedelmet és szabad iparüzést elvét

és igen sok olyan törvényt helyez hatályon kívül, amelyekben rendezést nyert kérdések megoldására új, a mai időknek megfelelő intézkedéseket nem tartalmaz.

A törvénytervezet súlyosan sérti az ipar vitális érdekeit akkor, amidőn intézkedéseket tesz a kereskedelmi és ipari társulatok felállítására vonatkozólag. A törvénytervezet nem veszi figyelembe a szabad társulás törvényes elvét és kísérletet tesz a kötelező társulás kimondására, viszont figyelmen kívül hagyja a kézműiparosok képviseletére vonatkozó intézkedéseket.

Jelentős mértékben emeli a törvénytervezet a munkaadók adó- és szociális terheit.

Megállapítja végül a Kamarák Szövetsége, hogy a törvénytervezet túllépi a munkaügyi minisztérium hatáskörét és több olyan kérdésben intézkedik, amelyek kizárólag a kereskedelmi és iparügyi minisztérium hatáskörébe tartoznak.

Turda fejlődik...

Turda város tanácsa, mint elsőfokú iparhatóság, az 1935. év folyamán kiadott összesen 107 új iparigazolványt és engedélyt. Ez a szám jóval több a múlt évinél, mert 1934-ben csak 78 új igazolvány lett kiadva.

A tavalyi év folyamán lemondott Turdán az ipara gyakorlásáról és visszavonta iparigazolványát 43. önálló iparosmester. Érdekes, hogy 1934. évben is pontosan ennyi volt az iparbeszüntetések száma.

Beszegődtek 124 iparostanoncot. Többet, mint 1934-ben. — Segédé szabadult és segéd munkakönyvet kapott 35 felszabadult tanonc. Kiadott az iparhatóság a múlt évben összesen 290 gyári- és ipari munkaszigazolványt, vagyis könyvet. Jóval többet, mint az eddigi években.

E statisztikai adatok Turda város ipari életének jelentős fejlődését és lendületét igazolják.

FORTSCHRITT.

— Sie lernen doch chauffieren? Machen Sie schon Fortschritte?

— O ja, manchmal macht die Strasse schon eine Kurve, wenn ich eine mache.

„Csodálkozunk és panaszkodunk”...

A cluji Patria írja:

Vizsgáljuk meg közelebbről a román nyelv használatának kérdését. Nem gyöngeség jele-e hogy romanizálás terén nem tudunk kellő eredményt felmutatni? Csodálkozunk és panaszkodunk, mert tisztviselőink rosszul beszélnek románul? Hiszen mi, ardeali románok vagyunk okai ennek? Hiszen mindig magyarul beszélünk velük s barátságból eltűrtük, hogy ne tanulják meg annak az államnak nyelvét, melynek kenyérét eszik? Felháborít, hogy kereskedőink nem tudnak románul. Hát nem asszonyaink azok, akik valamikor oly nagy hazafiak voltak s ma nyugodtan magyarul beszélnek a boltokban? Oradea-n a rendőrségre elrendelte, hogy a pincérek románul beszéljenek a vendéglőkben. Nem kelenie Oradea-i testvéreinket is arra figyelmeztetni, hogy románul szóljanak ők is a pincéreknek, sofföröknek és bérkocsisoknak? A Cluj-i románok is így kell tegyenek. Eltűrtük, hogy a zsidók sovíniszta magyarok, ahelyett, hogy figyelmeztetnénk őket, mikép nemzetiségi szempontból egyedül a zsidó nyelv használatának türtésére vagyunk kötelezve, melyen kívül csak az államnyelvet vehetjük át és használhatják templomai szónoklataikban, mert az állam védi és oltalmazza őket s megélhetést biztosít részükre. Panaszkodunk a román iparosok és kiskeresárolunk-e tőlük s dolgozunk-e értük? Ha eltűrsárolunk-e tőlük és dolgozunk értük? Ha eltűrtjük, hogy a postai, vasúti és többi állami tisztviselők a hivatalos órák alatt maguk között magyarul beszélnek, ez is bűn s megbosszulja magát legközelebb.

ÚJ PÉNZÜGYTAN.

A szovjet valamelyik külföldi burzsujtól 20 ezer rubelt örökölt. Össeülték a népbiztosok és azt mondta Sztalin:

— En levezek magamnak 13.000 rubelt
Erre azt mondta a belügyi népbiztos:

— En is levezek magamnak 13.000 rubelt.

A kereskedelmi népbiztos és a hadügyi népbiztos szintén 13—13.000 rubelre jelentettek be igényt.

Jött a pénzügyi népbiztos és azt mondta:

— Nekem szintén 13.000 rubel jár.

A többiek mind rátámadtak:

— Hát hogy lehet 20.000 rubelből ötször 13 ezer rubelt kivenni?

— Oh, az nagyon egyszerű, — mondta a pénzügyi népbiztos, ide nézzetek:

13.000

13.000

13.000

13.000

13.000

ezt összeadjuk. A hármasokat alulról felfelé és az egyeseket hozzá felülről lefelé. Három meg három az hat, meg három, az kilenc, meg három, az tizenkettő, meg három, az tizenöt, meg egy, az tizenhat, meg egy, az tizenhét, meg egy az tizennyolc, meg egy, az tizenkilenc, meg egy az húsz. Ez összesen 20.000.

— Ja, — szól Sztalin — ha te így számolsz...

— Miért, — tárta szét a karjait a pénzügyi népbiztos — hát nem így számoltam eddig is, Sztalin Leben?

A bajok gyökere a bürokratizmus...

Az Universul írja:

A tradíció arra kötelez, hogy az állami hivatalok egyszerűsítésére vonatkozó kérdésben is alkibizottságok működjenek. A miniszteriumok is tanulmányozzák az „egyszerűsítés” kérdését anélkül, hogy elárulnának valamit tervükből. A parlamenti bizottság eddig adatgyűjtéssel foglalkozott s 150 rendeletet és törvényt áttanulmányozott. A bizottság tagjai indítványt tettek azután a módosításra, arányosításra, egyszerűsítésre és tökéletesítésre nézve, amelynek közepén a tisztviselői létszám leszállítása s a fizetések arányosításának kérdése állanak. Még kell állapítanunk, hogy a tisztviselők száma pártárdekekből mindenütt emelkedett Európában. Ugyesmit nem lehet megszüntetni néhány ember elbocsátásával. A gyökerét kell kiirtani a bajoknak, a bürokratizmust kell megszüntetni a hivatalokban. Az állami szolgálat leegyszerűsítése s a fizetések elrendezésével kell járjon.

A Banca Nationala kormányzója leleplező kritikát gyakorolt a kompenzációs rendszer fölött

Mi tette lehetővé a Cagero sokszáz milliós visszaéléseit. — Negyedmilliárd lej értékű petróleumot „kompenzáltak” tavaly ki az országból, holott a kapós cikkért készpénzt is kaphattak volna.

Mit szól majd a leleplezéshez a kereskedelmi miniszter, a kompenzációs rendszer lelkes apostola?

Ki nem tudná, hogy a kompenzációs alapon végzett export és import azt jelenti, hogy az árucseré valamely országgal pénzzel való fizetés nélkül bonyolítottatik le. Minthogy a devizakorlátozások egész bonyolult rendszerének az a célja, hogy elejét vegye az arany kiszivárgásának és a kivittel szerzett erős valuták magáncélokra való felhasználásának a kompenzációs eljárás — amikor belföldi árut és nem pénzt — adunk külföldi áruért, nincs diszharmóniában az irányított közgazdaság és a korlátozott devizaforgalom elveivel. A gyakorlatban a kompenzációs árucserének még egy előnyös oldala alakult ki. Vannak belföldi áruk, amelyek külföldön nehezen helyezhetők el. Nem keresik, vagy drágálják a külföldi vevők és olcsóbb forrásokból tudják beszerezni, vagy ragaszkodnak régi forrásaikhoz, amelyek áruját vevőkönsegük már megszokta. Kompenzációs uton ilyen árukat is lehet értékesíteni a külföldön. Ha ugyanis a vevőnek azt az előnyt kínálom fel, hogy az árumért nem kell pénzt adnia, hanem elfogadom érte az ő áruját, amelyet viszont én nem tudnék devizáért megvásárolni, mert nem kapok rá behozatali engedélyt és devizakiutalást, akkor kompenzációs alapon létrejöhetnek olyan kiviteli és behozatali üzletek, amelyek enélkül megköthetők nem volnának.

Nincs állam Európában, amelyben az áruforgalomnak ez a rendszere ne volna meg.

Vannak országok, amelyek hónapokon, éveken keresztül kizárólag ilyen alapon bonyolították le határon túli forgalmukat s ezzel megakadályozták valutájuk kiszivárgását.

Nálunk a Banca Nationala állandóan a kompenzációs rendszer ellen foglalt állást, aminek magyarázata az, hogy a jegybanknak devizákra is szüksége van az állam külföldi fizetéseinek teljesítéséhez és nem elegendő, ha csak a lei kiadását akadályozza meg. Minél több belföldi áru maradt, ameyért pénzt és főként szabad devizát lehetett kapni. A jegybank ellenállásával el is érte azt, hogy a kereskedelmi miniszter a kompenzációs kivitt korlátozta olyan árukra, amelyek devizák ellenében nem lennének értékesíthetők külföldön és ezek után is előírt bizonyos levisa-leadásokat, ami azt jelenti, hogy nem lehet a kompenzációs alapon exportált áru teljes ellenértékéért külföldi anyagokat vagy kész cikkeket behozni, hanem az eladási érték egy részét devizákban át kell eladni a jegybanknak. (A Grosz Jenő családai abban állottak, hogy a teljes deviza-leadás ellenében engedélyezett kivittel okmányait utólag meghamisította kompenzációs kivitelre s így a kivitt áruk ellenértékének csak egy részét adta le devizákban a jegybanknak.)

A Cagero családai most aztán alkalmat adnak a jegybanknak az egész kompenzációs kérdés felgöngyölítésére.

Constantinescu kormányzó emlékiratban foglalta össze a kompenzációs eljárás hátrányait, veszedelmét és kimutatta, hogy mennyi visszaélésre ad módot ez az eljárás — ha nem korrekt módon kezelik. Az 1935. év folyamán például a kereskedelmi miniszterium 2 milliárd 350 millió lei értékben adott ki engedélyt kompenzációs kivitelre s ebből a múlt év végéig 1280 millió értékűt használtak fel, több mint egymilliárd értékű áru kompenzációs alapon való kivitele a folyó évre maradt. Ez még nem lenne nagy szerencsétlen-

ség, de a kompenzációs kiviteli engedélyek között vannak olyanok is, amelyek

gabonaműtrékre, fűrészarúkra, sőt petróleumra is vonatkoznak, holott mindezek olyan cikkek, amelyek nem szerepelnek a kompenzációs cikkek listáján, mert bárhol arany-valutáért értékesíthetők.

Ezeknek a cikkeknek teljes deviza-ellenértéke a Banca Nationalát illeti meg s aki ilyen cikkeket exportál kompenzációs alapon, az

valóságos nemzeti ajándékot kap abban, hogy a devizáknak csak 10—40 százalékat engedő át a jegybanknak, a többivel pedig valutázhatik.

Kimutatja a bankkormányzó, hogy a múlt évben majdnem egy negyedmilliárd értékű petróleumra adott ki a miniszterium kompenzációs engedélyt s kéri a miniszterelnököt, állapítsa meg, hogy

ki és milyen összeköttetések alapján kaphattott petróleum-kompenzációs engedélyt?

Kimutatja a bankkormányzó emlékirata, hogy tavaly csupa olyan országba ment ki kompenzációs áru, ahonnan — az egy Lengyelországot kivéve — erős devizákat kaphattunk volna a román árukért. Így Angliába, Franciaországba, Hollandiába, Szíriába, Egyiptomba és Palesztinába. Ilyen körülmények között

nem lehet csodálalni — fejezi be a konkluziót a bankkormányzó — ha a kivittel minden forszírozása és nagyszzerű statisztikai eredmény mellett is állandó deviza-hiánnyal küzd a jegybank

s a lei árfolyama egyre romlik. Mindezek alapján azt javasolja az érdekes emlékirat, hogy

1. Haladéktalanul semmisítsék meg a már kiadott, de még fel nem használt kompenzációs engedélyeket.

2. Új engedélyeket a kereskedelmi miniszterium ne adhasson ki.

3. A felhasználás alatt álló engedélyeket sürgősen át kell vizsgálni s mindazokat, amelyek kiadásánál utólag bármilyen formahibát meg lehet állapítani, vagy amelyek bevondása az államra nézve kártérítés veszélyével nem jár, haladéktalanul érvényteleníteni kell.

Gazdasági körökben a kereskedelmi miniszter hazaérkezését nagy érdeklődéssel várják. Ő adta ki a kifogásolt engedélyeket és ő volt az, aki állandóan a kompenzációs eljárás fentartása mellett harcolt.

AMI BIZTOS, BIZTOS.

Pinty megérkezik egy vidéki hotelbe, ahol egyetlen üres szoba sincs. A portás felkéri az első emeletre, ahol az egyik nagy szobában egy házaspár lakik, hátha azok helyet adnak neki. Pinty örömmel konstatálja, hogy az idegen házaspár nem idegen, hanem Ponty és bájos neje. Természetesen befogadják és le is fekszenek. Pinty és Ponty az egyik ágyban alusznak, az asszony a másikon.

Reggel Pinty, a vendég, így szól Pontyhoz:

— Nahát, a te feleséged nagyon egy erkölcs-telen nő.

— Egész éjjel átölve tartott.

— Te számár, az én voltam. Én öleltelek át.

— Dehát miért?

— Tudod, was sicher, ist sicher.

Mit fog előírni az új törvény a névhasználat és névváltoztatás ügyében

A parlamenti ülés szak egyik törvényjavaslatára lesz a névhasználatról és névváltoztatásról szóló igazságügyminiszteri tervezet. A javaslatnak tulajdonképpen az a célja, hogy egyesítse a jelenleg érvényben lévő különböző jogszokásokat

és pontosan szabályozza a névváltoztatást, továbbá, hogy megkönnyítse az elidegenített román nevek újbóli visszaszerzését. A törvényjavaslat szerint

a családnév használata elidegeníthetetlen joga minden állampolgárnak

és annak változtatása, módosítása, elnyerése vagy visszaszerzése csak a jelenlegi törvény szakaszainak megfelelően lehetséges.

Érdekes rendelkezése a törvénynek, hogy a feleség a férj keresztnévét viseli és ehhez

hozzáteheti a maga leánykori nevét is,

ha ezt a házasságnál az anyakönyvi hivatal előtt kikötötte. Ebben az esetben ennek a névnek a viselése is kötelező a számára. Az a nő, aki férje családi neve alatt folytatott valamilyen foglalkozást, de férjétől elvált, a foglalkozás gyakorlásánál tovább használhatja férje nevét, ha a válást nem a nő hibájából mondották ki.

A névváltoztatás lehetőségeiről a törvény a következőket mondja: Bármely nagykorú személy, aki olyan román családnévvel visel, amely közmegvetést vonna maga után, akár azért, hogy őt, vagy családja valamely tagját a bíróságok elítélték volna, akár azért, hogy a név erkölcsstelen vagy nevetséges kifejezésekhez hasonlít, kérheti neve megváltoztatását. A kérést az igazságügyminisztériumhoz kell benyújtani, amely egy-egy hónapi időközzel háromszor közli a hivatalos lapban, két elterjedt fővárosi lapban és egy vidéki helyi újságban. A névváltoztatást megfélebbíthetik azok, akik azt

magukra sérelmesnek tartják.

A felelőzést a tábla tárgyalja le és döntése a Semmitörvénnyel felelőzhető meg. Ha felelőzést nem adtak be, úgy az igazságügyminisztérium királyi redelettel megengedi a névváltoztatást.

A nevek „visszarománosításáról” a törvény így intézkedik: Azok a románok, akiknek nevét elidegenítették, kérhetik régi román nevük visszaszerzését. A kéréshez mellékelni kell az anyakönyvi kivonatot, állampolgársági bizonyítványt, továbbá bármilyen igazoló okmányt arról, hogy a kérvényezőnek vagy elődeinek román neve volt, amelyet az idők folyamán elidegenítettek. A névváltoztatási kérést a községházán tizenöt napig közszemlére teszik.

A törvényjavaslat 32-ik szakasza egyszerű eredménytelen felszólítás után 5000—50.000 lei pénzbírsággal sújtja azokat, akik

valamilyen nevet jogtalanul viselnek.

A feljelentést azonban csak azok tehetik meg, akik magukat a jogtalan névhasználat által károsítottak érzik.

IGY IS JO.

Egy fiatalember beállt a cégfőnökhöz és félénk hangon megkérdi:

— Kérem szépen, nem kaphatnék valami állást?

— Sajnos, nem. Ép tegnap küldtem el egy tisztviselőt, akinek nem volt semmi dolga.

— Kérem szépen, — szól a fiatalember — nem kaphatnám meg az 8 állását?

MEDICII DE ASTAZI.

— Păi bine, mă, nu ți-e rușine? Te-am rugat să mă înlocuiești două luni și mi-ai vindecat o clientelă, care mă susținea de zece de ani!

Megnehezítik az egyéni cégek részvénytársasággá való átalakítását

Felelőnk a részvénytársaságok adókulcsát, hogy ne legyen előnyösebb az egyéni cégek-nél a részvénytársaságok adója

Megszaporítják az iparosok és kereskedők jövedelmi osztályainak számát az igazságosabb adókvetés érdekében

Takarékossági és más természetű szempontból a pénzügyminisztérium ebben az évben nem akar új adókvetések csinálni, hanem az adófizetők túlnyomó többségénél a tavalyi adót tartja fenn, az érdekeltek felelőzési jogának biztosítása mellett. Ennek az intézkedésnek a kincstár szempontjából igen sok praktikus előnye lesz. Mindenekelőtt a kincstár nem fog adókvetési bizottságokat felállítani és fizetni. Másodszorban a pénzügyminisztérium nagyjából már április elején tudni fogja, hogy mennyi adóbevételeire lehet kilátása, míg más években hónapokig tartott, amíg a kvetési munkálatok befejeződtek és emiatt az új adók behajtása is késéssel indult meg.

Az idei adókvetések csakis a részvénytársaságokat fogják érdekelni, amelyeknek az adóját ezúttal is speciális bizottságok állapítják meg. A részvénytársasági adókvetésnél azonban a kincstár figyelemre méltó újításokat készül bevezetni. A pénzügyi felügyelők ugyanis felhívták a minisztérium figyelmét arra, hogy igen sok egyéni

cég alakul át mostanában részvénytársasággá, csak azért, hogy kevesebb adót kelljen fizetniük. Tudvalevő, hogy a részvénytársaságok csak az alaptőke után fizetnek adót és ezt a tényt igénybe vehetik a cégek, amelyek egyéni vállalkozás feladásával részvénytársaságokká alakulnak át. A kincstár véget akar vetni ennek a rendszernek és ezért, vagy legalább is erre való hivatkozással, fel akarja emelni a részvénytársaságok adókulcsát, azonkívül pedig közigazgatási úton is meg akarja nehezíteni, hogy egyéni cégek alapos okok nélkül részvénytársaságokká alakuljanak át.

Ezzel szemben arról van szó, hogy a rögzített adót fizető kisiparosok, kézművesek és kereskedők, akik ma több jövedelmi osztály szerint fizetnek adót, könnyítéseket kapjanak. A pénzügyminisztérium azzal a gondolatmal foglalkozik, hogy növelni fogja a jövedelmi osztályok számát, ami az adó igazságosabb kvetését tenné lehetővé.

A timisoarai munkakamara mult évi teljesítménye

A timisoarai munkakamara jelentést adott ki elmúlt évi működéséről. Ebből kiderült, hogy a kamara Resián s Aninán varrótanfolyamokat létesített, amelyen négyszáz asszony és leány, köztük kisebbségek is, részt vettek.

A kamara négy román szedőt küld ki külföldi szakiskolába.

A kamara munkanélküliekre utiköltség címén, hogy a kamara útján szerzett munkahelyükre utazhassanak, 27.000 lej költött, román munkanélküliek részére 37.000 lej fordított.

Az iparúzó kisebbségek részére román nyelvtanfolyamot létesített, amelyen száz személy vett részt.

A tanonciskolában rendezett záróvizsgák al-

kalmával a kamara tízezer lej osztott ki a jó eredményt elért tanoncok között, azonkívül 59 ezer lej fordított nyolcvanhárom tanonc nyári üdülési költségeire.

A kamarának 70.513 szavazatra jogosult tagja van, ezekből Timis-Torontalmegyében lakik 18.432 munkás, 410 magántisztviselő és 7830 iparos. Az elmúlt évben a kamara tagjai 3279 személlyel növekedtek.

A jelentésből kitűnik, hogy a kamara a kisebbségi iparosok továbbképzése érdekében alig tett valamit. Annak ellenére, hogy a tanoncotthonokat 350.000 lejjel támogatja, a kisebbségi tanoncokat arra való hivatkozással, hogy nincs hely, csak szorványosan vette fel.

„Ballábbal léptük át az újév küszöbét”...

A Prezentul írja:

Ballábbal léptük át az újév küszöbét. Ne örüljünk a jóvendőléseknek s a reánk váró holnapnak. A valóságokat azonban közölni kell a lakossággal, ne gondolja senki, hogy a közvéleményt végtelenségig meg lehet tévesztetni hazugságokkal. Összintességre, erkölcsileg kifogástalan rendszerre van szükség, mely a közvéleményt jóról, rosszról, tévedésről egyformán felvilágosítja. Nem szabad hamis számadatokat közölni, mert ez az ország javát nem szolgálja. Minden év befejeztével arra törekszük az állam, hogy jobb esztendőt biztosítson polgárainak. Azt a hírt közölték, hogy külkereskedelmi mérlegünk 5 milliárd lej többlettel zárult. Mintha kitűnő viszonyban volnánk az összes piacokkal. Ezek a számok nem fedik a valóságokat. — A többlet ugyanis csak látványos. Azt kellene jelentse ez, hogy emelkedett vásárlóképességünk a képesek vagyunk arra, hogy elrendezzük tartozásainkat. Ballábbal léptük át tehát az újév-tendőküszöbét. Angliának nem fizettük ki az esedékes részleteket, gazdasági téren felborult kapcsolatunk Görögországgal és Egyiptommal. Elkéstünk a román-francia pénzügyi egyezményrel is, végül addig halasztgattuk a román-orosz kereskedelmi egyezmény megkötését, míg a szovjet masutt eszközöli a vásárlásokat.

Megkezdte az aradi munkügyi felügyelőség a kontáriparosok ellenőrzését.

Az aradi munkügyi felügyelőség a napokban kezdte meg a városi és megyei kontáriparosok ellenőrzését. Közgei végigjárják nemcsak a várost, hanem az aradmegyei községeket és ahol iparengedély nélküli dolgozó iparost találnak, felveszik ellene a kihágási jegyzőkönyvet, amelyet felterjesztenek a felletes hatóságokhoz s ez kirózza a bírságot. Ugyanakkor az engedély nélküli iparosokkal dolgozó feleket is megbüntetik. A munkafelügyelőség az ideérkezett minisztériumi rendelet alapján az üzletek zárójának betartását is ellenőrzi, mert több esetben panasszal éltek az alkalmazottak, hogy főnökeik nem tartják be az zárórara vonatkozó törvény rendelkezéseit. A zárórát túlépő kereskedők ellen szintén kihágási eljárást indítanak.

ALKALMAZKODIK.

Manduláné cselédet fogad fel:

— Nézze, lelkem, én felfogadom magadt, de figyelmeztetem, hogy mi teljesen tönkbe mentünk. Magának egyedül kell főzni, takarítani, mosni, a gyerekekre vigyázni, és a fizetését se fogja pontosan megkapni.

— Nem baj, nacesága, én egy „Mädchen für Dallas” vagyok.

Az adóvallomásokra vonatkozólag a kerületi adóhivatalok nyújtanak felvilágosítást

Lapunk más részében megírtuk, hogy az adóvallomások benyújtására nézve nem adtak ki ugyan pénzügyi rendelkezést, de pénzügyminiszteri utasítás jelent meg arról, hogy január havában be kell nyújtani az adóvallomásokat. A kisiparosok és kiskereskedők figyelmét felhívja a pénzügyigazgatóság, hogy adóvallomásaikat a hóban feltétlenül adják be a kerületi adóhivatalhoz. Ez évben nyomtatott adóvallomási ívek nincsenek. A szabadfoglalkozásuk hasonlóképpen, ebben a hónapban adják be vallomásaikat, kivételt csupán a részvénytársaságok és a jelzálogbejelentők élveznek, amennyiben ezek április 1-től május 15-ig adják be adóvallomásaikat külön, ezt a célt szolgáló nyomtatványokon. Érdekes a pénzügyminiszteri utasításnak ama része, amely elrendeli, hogy a szálló- és ingatlan tulajdonosok, bérlet és albérlet pontos kimutatást tartoznak készíteni lakóikról, illetve jövedelmikről. Azok, akik elkésve, vagy hiányosan adják be az adóvallomásokat, büntetésképen az adóösszeg egy-negyedét fizetik, mulasztás esetén a kivetett adó kétszeresét fizetik büntetés gyanánt. Az adóvallomásokkal kapcsolatos tudnivalókat a kerületi adóhivatalok megadják a felek részére.

A Balkán-szövetség előnyös gazdasági tárgyalásai.

A Vitorul írja:

Január 17-én a Balkán-szövetség gazdasági tanácsa megbeszélést tartott Bucarestben. Ez az esemény bizonyára fontos befolyással lesz kereskedelmünkre, amely előtt a keleti piacok fele ma is el van zárva. A délkelet-európai államok szövetsége így gazdasági téren is érvényesülni fog a kisantant munkájával párhuzamosan. Ha közelebbről vizsgáljuk meg a dolgokat, megállapíthatjuk, hogy a gazdasági kapcsolat kimélyítése inkább lehetséges keleti határnak között, mint a kisantant keretében. Jugoszláviának, Romániának ugyancsak egyező a termelése és ugyanakkor más a helyzet Görög- és Törökországban. Petróleumra, terményekre, állatokra, fára van szükségük ezeknek az államoknak, amelyek viszont olyan cikkeket főként rendelkeznek, melyek nálunk hiányoznak. Így a gazdasági kapcsolat megalapozását kulturális, szociális és turisztikai kapcsolatok létesítése fogja követni. A most következő konferencia célja az, hogy az érdekelt országok kormányait a terv végrehajtása felől tájékoztassa. Bizonyos, hogy a kiküldötték hasznos munkát végeznek majd erre vonatkozóan.

A munkügyi miniszter statisztikája az országban tartózkodó és az országból eltávozott idegen állampolgárokról.

A munkügyi minisztérium kimutatása szerint a múlt év első hat hónapjában 2440 idegen alattvaló távozott az országból. Ezekből ugyanis megvonták a tartózkodási és munkavállalási engedélyt és így kénytelenek voltak elhagyni Romániát. Az elmúlt évben ezen időszak alatt csak 1884 idegen állampolgár távozott.

A múlt évben eltávozottak közül 457 magyar, 235 szerb, 288 osztrák, 271 csehszlovák, 265 német, 143 bolgár, 242 görög, 134 lengyel és négy braziliai állampolgár volt.

A múlt év első hat hónapjában 2815 idegen állampolgár érkezett az országba és pedig 1518 bolgár, javarészt kertész, 402 szerb, 278 osztrák, 220 magyar, 123 német, 96 csehszlovák, 63 olasz és 35 görög alattvaló.

Az újonnan érkezettek közül 190 ipari munkás, 315 napzámos, 1520 mezőgazdasági munkás, 181 szabad foglalkozású, 181 technikai vezető és 138 magántisztviselő.

Ezenkívül 160 nő is volt az újonnan érkezettek között.

ULTIMA DORINȚA.

Preotul la patul unui muribund:

Spune fiule, care e ultima ta dorință?

Muribundul: Să mă fac sănătos.

Pénzügyminiszteri rendelet intézkedik az adóvallomásokról és azok határidejéről

Antonescu pénzügyminiszter rendeletet adott ki, melynek értelmében az 1936-37-es adózási évre a következő adófizetőknek kell adóvallomást benyújtani.

Január hónapban:

1. Kisiparosok és kiskereskedők, akik a nyolcadik adózási osztályba vannak beosztva és 1933-ban három évre állapították meg adójukat a terminus 1936. március 31-én járt le.

2. Kereskedők és iparosok, — akiknek adóját évente vetik ki.

3. Szabadfoglalkozásuk.

4. Ingatlan tulajdonosok, szállodatulajdonosok, albérlet, a kivetési osztályhoz kereset- és vezetőknévük, foglalkozásuk és a bérleti összeg feltüntetésével szabályos adóvallomási jegyzőkönyvet nyújtanak be.

Április 1-től május 15-ig:

a jelzálogra vonatkozó bejelentéseket kell megtenni.

Az év folyamán tíz nap alatt adóvallomást kell tegyen minden szabadfoglalkozású egyén, kereskedő, iparos, erdőkitermelő, ha új üzemet nyitott.

Mindazok, kik elmulasztják az adóvallomás megtételét, a törvényben előírt büntetéseket szenvedik el. Azok, akik késéssel, vagy pedig bizonyos hiányokkal nyújtották be vallomásukat, adózási összegük egy negyedével többet fizetnek.

A szállodatulajdonosok, bérlet és albérlet a kivetett adó dupláját fizetik mulasztás esetében.

Az adóvallomást egyszerű miniszterpapíron kell benyújtani, a nagyvállalatok azonban erre a célra kibocsátott íveket kötelesek használni. Nyomtatványok és részletes utasítások a pénzügyigazgatóságoknál, illetve a perccipciáknál kaphatók.

Nem adnak működési engedélyt olyan részvénytársaságoknak, amelyek valamelyik tulajdonos nevét akarják felvenni a cégeinevezésbe

Az utóbbi időben egyre több ízben fordult elő, hogy a kereskedelmi bíróságok megtagadták a működési engedélyt olyan új részvénytársaságoktól, amelyek valamelyik tulajdonos személyi nevét akarták felvenni cégeinevezésükbe. A legújabb ilyen elutasító ítéletet a Dumitru Voina brasovi és bucuresti gépgyár ügyében hozta meg az Ifjovi törvényszék. Az eredetileg brasovi alapítású Dumitru Voina gépgyár, amely az utóbbi években igen nagy fejlődésnek indult és Bucarestben állította fel főtelepét, eddig egyéni cég formájában működött és csak 1935 végén alakult át részvénytársasággá 40 millió lei alapítókével. A vállalat szabályszerűen megfolyamodta a működési engedélyt, amelynek kiadása ellen azonban az ügyészség kifogást emelt, még pedig azzal az indoklással, hogy a fizikai személyekről való cégeinevezés megtagadható lehet a vállalat jogi természetére és a tulajdonosok felelőssége szempontjából.

Az első tárgyaláson véleménykülönbség támadt a törvényszéki kettőtanács tagjai között, mert az egyik bírő azon a véleményen volt, hogy az adott esetben az egyik alapító névnek cégeinevezésként való használata nem lehet megtagadható, mert a vállalat ma is ugyanazon a néven ismeretes. A kiegészített tanács előtt a Voina-gyár arra hivatkozott, hogy az a törvényszakas, amelynek alapján az ügyészség ellenzi a működési engedély megadását, az olasz kereskedelmi törvényből származik, de annak eredeti szövegét, megfelelő román szakkifejezés hiánya miatt, pontatlanul fordították le a román kereskedelmi törvényben és mindenütt a világon gyakori eset, hogy valamely vállalat tulajdonosának, vagy más élő személynek a neve üzleti tőkét jelent és bizonyos cikkek minőségét és megbízhatóságát garantálja.

A bíróság ennek ellenére elutasította a Dumitru Voina rt. működési engedély iránti kérését. Ennek következtében a gyár kénytelen lesz más cégeinevezést választani, vagy pedig a bevezetett márka kedvéért megmarad egyéni cégnek.

NEVTELEN LEVÉL.

Kriz azt mondja a kávéházban:

— Ma kaptam a Kraxtól egy névtelen levelet és azt írja benne, hogy a feleségemnek szeretője van.

— Ezt nem értem, — szól közbe valaki — miért mondd, hogy névtelen levél, amikor tudod, hogy a Krax írta?

— Hogy ki írta, tudom, de a szeretőt nem nevezte meg.

„A buza ára világszerte emelkedik”.

Az Univerul írja:

A buza ára mindenütt emelkedik a világpiacra. Nem véletlen körülmények okozták ezt és nem fog rövid ideig tartani a buza árának emelkedő irányzata. A buza volt az, amely először érezte a világválságot. Leghamarabb morzsolódott le az ára és így általános gazdasági javulásra következtetnek abból, hogy az ára megjavult. Aztán tovább mennek. Tekintetbe veszik, hogy a világ lakosságának kétharmad része buza-termeléssel foglalkozik és megállapítják, hogy a fogyasztóképesség is emelkedni fog minden vonalon, ami elősegíti majd a világgazdaság ujjászületését. Különösen a mezőgazdasági államokat érdekli ez a jóslat. Felmerül azonban a kérdés: — vajon Románia felkészült-e a helyzet feljavítására? Képesek vagyunk-e azon előnyöket élvezni, amelyeket az áremelkedés ígér a falunknak? Megállapíthatjuk mindenekelőtt, hogy az idei őszi vetés mennyisége a tavalyi alatt jóval alól maradt és a buza-termelést kezdő elhagyni a falvakban. Csupán annyit vetnek, amennyi azeszélyes szükségletüket fedezi. Először kell kezdeni tehát a mezőgazdaságot. Az ábécétől kell elindulni, általános tervet kell készíteni a gazdasági élet feltámasztására. Meg kell szervezni a termelést és a fogyasztást. Hoszu időre, fegyelemre, munkára van szükség ebből a célból.

NU SE ȘTIE.

Profesorul: Ce este un ou?

Elevul: Substantiv.

Profesorul: De ce gen?

Elevul: Deocamdată nu se știe.

Profesorul: Cum nu se știe?

Elevul: Păi nu se știe domnule. Să vedem mai întâi dacă e cocoz sau găină.

Február

1

ARADI IPAROS
BAL

Arad tiltakozása Roman Valer törvény- tervezete ellen

A megmozduláshoz, amelynek keretében az iparostársadalom szinte egyöntetűen tiltakozik Roman Valer igazságügyi államtitkár új iparügyi tervezete ellen, az aradi iparosság is csatlakozott. Arad iparosai már korábban módját keresték, hogy felemeljék tiltakozó szavukat, tervbe vett gyűléseiket azonban akkor nem tarthatták meg. Most azonban a Kisiparosok Országos Szövetségének aradi fiókja, január 23-án, azaz csütörtök este nyolc órára az Iparos Otthon nagytermében megszerezte a gyűlés rendezői engedélyét és ezen a gyűlésen az aradi iparosság imponáló számban vett részt, hogy tiltakozását megfelelő formában kidomborítsa.

Az aradi nagygyűlésről lapunk jövő számában közlünk részletes beszámolót.

FELREERTETT SZAKKIFEJEZÉS.

Az előbbi történet Magyarországon zajlott le akkoriban, amikor a bolettát életbe léptették. Azt mondta Őrsei néninek a falu szatócsa:

— No, Őrsei néni, ezentul nem pénzt fog adni nekem, amikor vásárol, hanem bolettát.

Őrsei néni zavartan simogatta a kötényét:

— Menjen már, botos ur, öreg vagyok én már ahhoz!

BALESET.

Két bolha találkozik az egyik mozi plüssülésén: Csip és Csáp. Csipnek fel van kötve a karja.

— Mi az, kolléga ur, mi van magával? — kérdi Csáp.

— A napokban, — feleli Csip, — át akartam menni a kövér Kohnné jobb csipőjéről a bal csuklójára és közben elütött egy punktolter.

Az ország belsejébe költöztetik át a fontos iparvállalatokat

Bizonyos központi területekre akarják csoportosítani a nagyobb ipari üzemeket. A várható intézkedések oka, hogy számos nagyvállalat az ország szélén fekszik.

Az aradi Astrát és a satumarei Uniót más vállalatoknak is követniük kell

A múlt év vége felé jelentették már, hogy a kormány illetékes köréi komolyan foglalkoznak a hadfelszerelési szempontból fontos iparvállalatok összehúzásának és fokozottabb ellenőrzésének a kérdésével. Ujabb hírek szerint az iparügyi minisztériumban lázasan gyűjtik a szükséges anyagot azoknak a vállalatoknak a területi csoportosítása érdekében, amelyek nemcsak nemzetgazdasági, hanem nemzetvédelmi szempontból is elsőrendű fontosságúak. Az előkészítő munkálatok már két évvel ezelőtt megindultak és az illetékes tényezők már akkor megállapították, hogy számos nagyüzem nagyon is félreeső távoltságban fekszik és nemcsak politikai szempontból van kedvezőtlen helyen, hanem szigorúan vett gazdasági szempontból is, mert az

elégtelen közlekedési viszonyok miatt nagyon laza az ország többi iparvállalatával való áruforgalmi kapcsolataik.

Mint ismeretes, ezeket a szempontokat vették figyelembe, amikor az aradi Astra vagongyárnak Brasovba való áthelyezését vették tervbe és ugyanezért fog elköltözni Satumare-ról az Unió-vagongyár is. Hír szerint a kormány még több mezezeső ardeali és más tartománybeli fontosabb iparvállalatnak is köteleességévé akarja tenni, hogy üzemét az ország belsejébe helyezze át. Ezt a célt szolgálja a területi csoportosítás címén előkészítés alatt álló munka. Azt, hogy mely vállalatokról van szó, egyelőre nem lehet még tudni.

CSAK ROVIDEN.

Kaidor találkozik az ő Fischer nevű barátjával és így köszönti:

— Szervusz Fischer!

— Ich bin nicht Fisch, ich bin Fischer

— Aber. Du bist Fisch

— Warum?

— Nu, ein er-loser Fischer, ist e Fisch

WIE SOLL ES SEIN?

— Bitte, zeigen Sie uns ein Schlafzimmer.

— Modern oder bequem?

STEIGERUNG.

— Wer kann das Wort „hoch“ in einem Satz steigern? — fragt die Lehrerin.

Grell meldet sich und sagt: — Die Hochzeit ist für die höhere Tochter das höchste Ziel.

CEVA PENTRU CAINI.

— Căinele ăstale muşcă într-adevăr pe oricine?

— Ce vrei să faci domnule, să-l împuşci?

— Nu-i nevoie. Mi-l dai mie să-l duc soacrei mele şi dăcă o muşcă pe ea, moare otrăvit.

Első nap az iskolában

Írta: MORICZ ZSIGMOND.

Az iskolában nagy nyüzsgés volt. Tél elején voltak, az ablakokat már nem lehetett nyitva tartani a erős csizmaszag volt. Azott csizmak, ruhák, otthonról hozott hagyma- és fagygyübök. A kultúrának erős szaga van, míg igazán civilizáció lesz belőle.

A tanító bejött az osztályba. Erre egy kicsit csendeseedett a minden állati nyüzsgésnél elemből zivaj, de azért csak akkor lett csend, mikor a tanító felvette a legszükségesebb taneszközt, a nádpálját és jó erősen megcsapkodta vele az asztalt.

A tanító azonban tudta, hogy figyelmet csak érdekességgel lehet kelteni, ezért igen érdeklődő hangon azt mondta:

— No, gyerekek, mit hoztam? kit hoztam? Egy új iskolatársat hoztam nektek... Ki ez az új iskolatárs, nézzétek csak meg... Rojtos Bandi a neve... Rojtos Bandi... megértettétek?

A gyerekek már jól be voltak törve az iskolai fegyverembe s tudták a kötelességüket. Körüben kiáltottak fel:

— Meg—ér—tet—tük.

A tanító helyeselve egyet csapott az asztalra.

— Nagyon jól van... Na, Rojtos Bandi, hát ezután itt lesz az otthonod. Ez az iskola... Látdod? Voltál te már iskolában?

A kisfiú a terem közepén ellenégesen állott, a szemöldökét összerántotta s azt mondta nagy nyugalommal:

— Vót a fene.

Erre egy fél pillanatra halálos csend támadt, akkor azonban előbb kuncogva, majd nyitva, hahotázva, kukorékolva, hópöge s ugatva kitört a kacagás. A gyerekek oda voltak a boldogságtól. Már ők megfogott, megnyesett és igába szoktatott csapások voltak. Sokat még nem tudtak, de annyit igen, hogy ilyenfélét, hogy fene, nem szabad, nem lehet, tilos kimondani a tanító ur, meg a tisztelendő ur, meg más urak előtt. Most aztán gyermeki szívük egész boldogsága kiforrt és elpezsdült, hogy jön egy

új kisfiú s elkezd itt fenézni... Hűj, mit fog esmingyárt kapni. Egymás hegyin-hátán tolongva lesték, a tanító ur hogy harapja le azonnal a fejét.

De a tanító ur modern ember volt, akit nem lepett meg felettebb a dolog, rácsapkodott az asztalra a pálcával s azt mondta:

— Csend legyen... Rojtos Bandi, tudod te mi az a fene?

Rojtos Bandi nem szólt. Még jobban összehúzta a szemöldökét és ránézett a tanítóra. Kicsit leebből, védekezésre készen, mint aki megvan szokva, hogy az embernek harapós kutyákkal csinján kell bänni.

— A fene, az egy nagy betegség... — folytatta oktató s tanító. — Egy nagyon nagy betegség... Akire az rájön, az összeesik, keze-lába rángatózik, a szájából jön a hab, sapadt lesz, elájul.

A kisfiú lenézően pillantott rá a tanítóra:

— 'Sz az a nyavalya.

A tanító megijedt, a tekintéye volt kockán. Ő is tudta, hogy a nyavalyatörést írta le, de viszont nem tudta, hogy mi hát a fene. Egyszerre megnyult az arca, megvakarta a fejét s azt mondta:

— Nagyon jól van, nagyon értelmes gyerekek vagy.

Odalépett hozzá és megveregette a vállát.

— Látjátok, — mondta az osztálynak — hogy helyén van az esze ennek a Rojtos Bandinak... De én nem azt kérdeztem tőled, hogy mi is az a fene, hanem azt, hogy vótál-e már iskolába? Vótál?

— Nem, — mondta a kisfiú.

— Na látod. Ez már egy értelmes felelet. Ezt akartam hallani. Tehát te még nem voltál iskolában. Most itt vagy... Látod; hát ez az iskola! Egy nagy szoba, ahol iskolapad van. Ezekben a padokban ülnek a hozzád hasonló kis iskolások... Mért jönnék ezek ide? Na, mit gondolsz, mért?

— Tudja a Jehova.

A tanító megijedt. Már megint nyitva hagyta a feleletet, nem rága jól a gyerek szájába.

Erre vigyázni kell, mert ez cirkuusz csinál belőle.

— Nem azt kérdeztem, mit tud a Jehova, mit nem. Tudod-e, mért jönnek ide?

— Bánja a kutyakorekos fityegő.

Erre az iskolában megint kitört a védhetetlen kacagás. A gyerekek egymástól kérdegették, mit mondott s nem lehetett lecaillapítani az egész siserahadot. Az apróságok s szájukba tömtek maszatot ökleket és vijjogva kacagtak.

— Ne nevessetek, — kiáltotta el magát a tanító, aki kezdte elvesztetni a hidegvérét. Különben is rossz kedve volt, mert ma jött az értesítés, hogy a fizetését megint nem kapja meg. Hareogva csillapította le az osztályt.

— Nem szabad nevetni azon, amit az a fiú mond, mert az a kisfiú meg nem jött emberek között, ez eddig mindig csak az erdőn, meg a mezőn élt. Kant a szép délibábos magyar pusztaságon. Rojtos Bandinak az édesapja csikós...

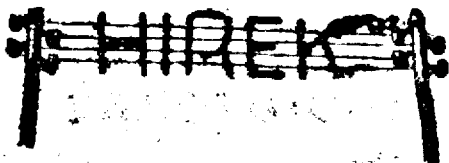
Erre az egész gyermekesereg új kíváncsisággal nézett a kis legényre, aki úgy állott a terem közepén, mikor éppen arra készült, hogy kihányja az ivóból a csőcseléket. Nagyon helyes volt, ahogy ott állott, kipirult arccal, a szemébe csapódott hajával s villogó fekete szemekkel.

— Csikós, csikós, — sustorgott a szó. A falusi gyerekek szemében a csikós valami kivételes helyzetben van. Voltak itt uri gyerekek, a jegyző, meg a földbírtokos fia, meg egy özevgy uriaszony két gyereke, azok félve néztek Rojtos Bandira, mint valami betyárra. A parasztyerekek pedig kíváncsian, szinte irigyen néztek: csikós-gyerekek. Ejha.

— Tudjátok, ki a csikós, — szavalt a tanító, — a puszták királya. Ott száguld a ló hátán esőben, viharban.

Olyanokat mondott, mint a népezenélőkben tanulta és a pusztai romantikájával magába szedte valaha.

— A csikósnak bátornak kell lenni. A csikós nem fél senkitől és semmitől. Se a farkastól, se a tolvajoktól. A legvadabb lóra is rá tudja vetni a... a...

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre hatvanhárom lej és negyven forint, félévre harminchárom lej és negyven forint, negyedévre tizenhárom lej és negyven forint.

Előfizetési megnevezés: Iparosok és Kereskedők Szövetsége.

Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration Arad, Căminul Industrişilor — Iparos Otthon.

— A munkások bejelentését az Ipartestület irodája végzi. Tekintettel arra, hogy a munkások bejelentésére szolgáló űrlapok kitöltése nagy elővigyázatosságot igényel, mert a helytelen kitöltés esetleg súlyos bírságokat von maga után, az Ipartestület előjárósága — az elnökség előterjesztésére — utasította az irodát, hogy a jelentkező iparosoknak, a beszolgáltatott adatok alapján, töltsék ki a bejelentő lapokat. Ennek alapján aratunk a testület t. tagjait, hogy az iroda minden hétköznap dé. u. fél 3-tól fél hat óráig a tagok rendelkezésére áll. Az űrlapok az irodában kaphatók. A jelentkezők az űrlapok a szakmunkások, mint a segédmunkások munkakönyvét, a tanoncok szerződését, esetleges külföldi munkáik engedélyiratait hozzák magukkal. A bejelentések alapját az 1935. évi december 31-én volt alkalmazott átlag képezi. A bejelentések végső határideje február 1. Az elnökség.

APAI SZEMREHANYÁS

— Mit csináltok, gyerekek?
— Gyakoroljuk a szekrényfeltörést.
— Szegyeljétek magatokat. Sohasem lesz belőletek rendes ember. Minden lépésetek áthallat azik a szomszéd szobába.

— Forgalmiadó-köteles a hentesek által eladott nyersbőr. Az aradi pénzügyigazgatóság forgalmiadó ügyosztálya közli, hogy mindazok hentesek, akik nyersbőr eladásával is foglalkoznak, kötelesek regisztrert vezetni és az eladott bőrök után megfizetni a forgalmi adót. Azokat, akik nem tesznek eleget kötelezettségüknek, szigorúan megbüntetik.

FELESLEGES KÉRDÉS.

— Es hány gallért parancsol uraságod?
— Mi az, hogy hányat? Hát mit gondol, hány nyakam van?

— A lipovai Ipartestület nagyszabású estélye. A lipovai Ipartestület szombaton este nagyszabású műsoros estélyt rendezett a Central-szálló nagytermében. Az estély igen jól sikerült, amelynek külön érdekessége volt, hogy a tánczenét az aradi rendőrszolgálat szolgáltatta. A műsort Risti Moise, az Ipartestület elnöke román nyelvű beszédre nyitotta meg, amely után a Doina román dalárda Schwartt Miklós karnagy vezetésével és az iparos dalárda Révai Emőke zene-tanár vezetésével hangversenyezett. A dalárdák hangversenye után román, nemzet és magyar vigjátékok következtek, amelyekkel nagyon megneveltették a közönséget. A román vigjátékban Cioescu Emilia, Cornea Petreorghe, Isfan Octavian, Gavrilă P. és Rosu Petru játszottak. A német darabban Eck Ferenc és Gönczö Ferenc, míg a magyar darab sikeres szereplői Schmitz Éva, Ardelean Katika, Neidenbach János, Eigenhauser János és Stelzel István voltak. A vigjátékokon kívül Rosu Petru timisoarai konzervatóriumi tanuló énekelt el zongorakísérettel Schubert szerenádját. A műsor után reggelig tartó tánc volt.

GUTE AUSREDE.

— Grete, ich habe gehört, dass du gestern abend den Sohn des Nachbarn geküsst hast. Ist das wahr?
— Ja, Mama, aber er hat angefangen.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja

Directorul Grupului de Ajutor de Inmormantare a Industrişilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt in reştanţă cu cotizaţiile lor, să achite reştanţa in interesul lor propriu, fiindcă in conformitatea §-lui 14 şi 15 din statute calitatea lor de membri respiră automata, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizaţiunile sunt acedute după următorii membri decedaţi:

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálosan járulékaikkal hátraleben vannak, azt saját érdekében rendezsék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatikusan megszűnik, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa „A” csoportban 884 Iosif Müller József.

In grupa „B” csoportban 892 Vád. lui Ignatie Neumann Ignác, 893 Vád. lui Stefan Kugler István.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directorul Grupului de Ajutor in caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociaţii, că cotizaţiunile de deces sunt acedente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálosan járulékaikkal hátraleben vannak, azt saját érdekében rendezsék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatikusan megszűnik, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa I. csoportban vád. lui Andrei Kecse, 808, soj lui Andrei Vintze Endre, 809.

In grupa II. csoportban változatlan.

ZWEIFELHAFTE AUSKUNFT.

— Der Kerl hat mehr Geld als Verstand.
— Jetzt weiss ich noch immer nicht, ob er Geld hat.

Elfelejtette azt a szót, hogy „pányvát”, már majdnem azt mondta, hogy ponyvát...

— Hát meg tudja-e apád fogni a legvadabb lovat? No Rojtos Bandi, földhöz tudja-e vágni a te apád a vadlovat?

— Még magát is, — mondta a gyerek.

Az iskola megint hujjához tört ki. A tanító izzadt. Már nagyon kezdte bánni, hogy egyáltalán belemenne egy ilyen áldatlan vitába a pusztai gyermekkel. Evvel dolgoz, míg rászoktatja az iskolai fegyveremre. De az ellenállhatatlan kultúrkötelezettség nem hagyta békén, mindenáron a meggyőzés és a fölibe kerekedés esaközével, a kultúra szerszámaival akart hatni rá.

— Engem?... Miert akarna engem legyőzni? Bandi fiam?... En nem járok a pusztán, én nem akarom a te apád lovát elkötni, — Nem is tanácsolnám...

A tanító megtörölte a homlokát s nevetett keservesen.

— En a te apádnak azt a sziveséget akarom megtenni, hogy fiát megtanítom, hogy okos ember legyen, hogy tudjon írni-olvasni, számolni, hogy be ne csapja senki, ha megnő és belőle is csikós lesz. Csikós akarsz lenni, ugy-e, Bandi fiam?

— En nem.

— Hát mi akarsz lenni?

— Soffer.

A tanító megörült. Ha soffer akar lenni, akkor meg lehet fogni a szívet, a lelkét. Ha ebben a kis vademberben kultúrvágyak vannak, akkor el lehet majd találni azt a szílat, amely megindul és majd csakis megelégedi az igazi hangot. Nem is vitakozott hát vele tovább, hanem azt kiáltotta:

— Soffer?... Hát ez nagyszerű. Ez nagyszerű fiam. Ez a jövő. Ez az igazi élet és akkor aztán csakugyan szükség van rá, hogy tanulj... No jól van, ülj csak be ide az első padba, és legyél csendben, majd megtanulod azt is, hogy mi az a soffer és milyennek kell lenni, aki soffer akar lenni.

A gyereket megfogta s erővel leültette, lenyomta az első padba azzal a kétes érzéssel,

hogy itt bizony nem igen győzött, inkább rösteite magát, hogy kibújt a következetes vita elől.

Az osztály azonban nem nyugodott meg, a hátsó padokban felállottak a fiúk, hogy megnézzék a csikósiut, nem lehetett a tanítást elkezdni, mert nyugtalanság volt és izgalom.

Ő azonban igyekezett nem törődni a dologgal, majd csak elcsendesednek. Majd megszokják s a pusztai gyerek is beletörődik a változatlanba.

Neha ránézett a fiúra, aki úgy ült, mihna minden pillanatban kész volna felugrani. Az ajtót úgy mérte, hogy sziklás esetén, hogy lehet rajta kijutni.

Aztán gondosan és aggodalmasan tanított. A fegyveremre ma különösen vigyázott, mert érezte, hogy csak az osztály közszelleme hódíthatja meg a gyermeket. Az majd leigazza és elmosa egyeniségének szögleteit.

Egyeszer csak, az óra végen nagy ribillió támadt.

— Mi történt?

A gyerekek a fiú körül mind felugráltak s valamennyien roppant izgalomban néztek rá.

— Tanító ur, elvette, tanító ur, elvette — sikoltott mingyár sűrűbe fordulva a fiú mellett ülő kisgyerek.

— Mit vett el?

— A keszemet.

A tanító odament. A síró gyereket lecsillapította, megsimogatta. Kiderült, hogy Rojtos Bandi az iskolapadra kitett kést a kis társa elől elkapta s a markában szorongatja.

— Miert vetted el? — kiáltott rá ingerülten.

— Jó bicska — mondta Rojtos Bandi nevetve, de a szeme szikrázott.

— De nem a tied.

— Most mán az enyim.

A tanító elképedt.

— Hát te nem tudod, mi az enyim-tied?

— Nem a tied. Nera érted? Ez nem a tied!

— Jó lesz e nekem. Enyim lett má.

— Hogy lett a tied?

— Kínéztem. Osztan elvettem.

A tanító összecsapta a kezét.

— Es akkor már a tied?

— A hát.

Ennek a gyereknek semmi fogalma nincs a magántulajdonról. Vér tódult a tanító fejébe.

— Tedd le rögtön azt a bicskát. Az nem a tied. Érted meg, hogy nem a tied... Alj fel!

A gyerek felállt.

— Tedd le.

— Nem teszem.

— Tedd le rögtön.

— Az Istennek se.

— Nem? — kiáltotta magánkivül a tanító.

— A fene egyen meg, te taknyos. Teszed le rögtön azt a bicskát.

Belemarkolt a hajába.

— Teszed le rögtön?

A gyerek egyet gondolt:

— Magának adom.

A tanító eleresztette a fiú fejét. Hirtelen elszegyelte, hogy így elragadtatta magát. De most már enyhébben mondta:

— Nekem adod? Nekem csak azt adhatod, ami a tied. Nekem adhatod az árvalányhaját a kalapod mellől.

— Legyen a magáé. Szedek én mást.

— Vagy a caizmát, ami a lábodon van.

— Rabolja el.

— Nem vagyok rabló...

A nádpálcával nagyot ütött a padra.

Hirtelen megint felülkerekedett benne a pedagógus.

— No jól van, ha úgy tetszik neked, egy napra legyen a tied, de holnap visszahozod.

— Nem hozom én.

— Hát hova teszed?

— Inkább behajtom a csordakútba.

A tanító nagyot nézett. Csódot mondott minden tudományára.

— De barátom, akkor jönnek a csendőrt és elfognak.

— Nem félek én tőlük.

— Miert nem?

— Felülök a Csillagra, osztán akkor gyűlhetnek utánam.